

Szúzdaltól Badacsonyig

Allunk A-dal a Kongresszusi Palota leningrádi balettműsorának ígéretében, a leirhatatlan-tágas társalgó táncsima parkettjén elveszve, csak ketten öltönynyakkendőben haterzer közül, kezünkben vöröskaviáros szendvics és pohár vörösbort, emlékeztünk fényképezük egymást s magunkat, igazi ünnep.

A beszélgetés a fehér éjszakában a felhúzott hidaktól bekerítetten; ahogy forgok a Palota téren, mindent egyszerre alarva látni s belelegezni; a leningrádi Venence kanálisaiból kivezve a petrodvoreci kertben, ahol a legigazibb a tenger is — esküszöm, Péter a legklasszabb uralkodó, akivel valaha találkoztam.

A kozmikus cirkusz: a légtornászok úrhajóként röpködnek a kupola-csillagégbolton, a bohóc a honvédó háború hőse, tenger kitüntetését dübörgő taps köszönti. Fjfeljárt vidám csapatok szokellnek keresztbe-kesul a Vörös téren, most nem sípol rájuk senki, ballagók, gitár- és harmonikaszóra dobálják magasba kedves dökancjukat, végigharcolta Sztálingrádot, Budapestet, Berlint, A-dal, s éneklük végetnemérően a Gyeny Pabjédit, éneklük azóta is.

A Park Kultúri tizezreket befogadó széles mezői: óriáskerék, céllövölde, sör, saslik, presszó, bár, csónakázótó, sportpálya; esztrád az egyik színpadon, balett a másikon, Majakovszkijt szaval egy úr a harmadikon; amott úttörők énekelnek, eső ered, inálnak a nézők, maradok, megtapsolom őket; végigpróbálok mindent, a metróról minden megállón leszálok.

Szél és zongoraszó, kietlen tágasság, sírhalmok száz-ezrei közt törpedünk A-dal, ezer számsor csak arról, hogy 1920—1943; Leningrád, hősi temető, szél és zongoraszó, huszonhárom évesek vagyunk; egy népet sejtünk meg egyetlen percere.

Allunk a zagorszki templomrengetegben, s a pillanatnyi tisztáson végképp barátommá vált A-ot beavatom: ahogy órákig álltam a pravoszláv énekek, hajlongó aszszonyok kvadrofóniájában, már nem láttam se pompát, se pópát, se a szertartás, közösség szépségét; tudtam, éreztem; hogy el az isten; jégtiszta víz a sekrestyében; — mellettem órákig Z. is ott állt.

(Aztán a tisztás helyére beront a felháborodott L., amint turistáink göggel cikizik másik hazáját; cigánykaraván — szégyelli magunkat E., tömören összefoglalva farmerekért vett mitérdekeltis dobozokat cipelő látványunkat; ahogy részeg gajdolással s sok egyébbel csúfoljuk a várost.)

Ülünk a szép T.-ék lakótelepi összkomfortjában, öt-ezer szebbnél szebb orosz könyv között, nemcsak csevegni, már hallgatni is tudunk egymás nyelvén; szól Viszockij lemeze, szól Okudzsavá, népet vigasztalón; s már otthon is vagyok, polcomon rekedt Hamlet—Viszockij-hangvarázs.

Hazafelé: leszállni minden állomáson, negyedóra alatt kizúdulni az állomás terére, beleszolgálni az útkönyv-beharangozta hangulatokba, megszólítani az embereket; begyűjteni I-nal lett virágot, litván epret, bjelorusz paradicsomot, ukrán tejet; képeslapokat mindenkinek, ki morogva fordul másik oldalára, s a tejben sem ukránsgát értékeli; virasztani és leszállni minden negyedórás állomáson Leningrádtól Csapig, vitygázat, az ajtókat záródnak, s ha már belejöttünk, Záhonytól Pestig és tovább.

Fázósan gubbasztunk a nyáresti Balaton-parton, egyúthallgatunk újra, szemben a Badacsony meghódított hegye és bora, morgunk valaki s valami ellen, minden bezárzomnij vlaszty ellen vagyok, mondom, fittyet hányva a nagy orosz szótárnak, de most mindenki tudja, hogy mi ellen vagyok és miért vagyok.

Eszembe jut: „Hőföregteteg dül-fül, ördög lelke jár, ver a háztetőbe fehér szögeket. Tomboljon felőlem, minék félni már: nyughatalan szívem hozzád szögezett!” — ahogy izlelgetem Jeszenyin—Rab Zsuzsa—Kaláka versét oroszul is, valamelyik proszpekten kószálva; gubbasztunk, nagyon szépeket tudnék mondani most, oroszul, de nem mondom; hallgatunk valami ellen és valamiért.

Magyarországon mintha mindig az orgona szólna — mondja a szép T., számos templomot megcsodálván, búcsúzól, s valahogy ennek a mondatnak oroszul is dalama van.

A barátság utcájában; a Barátság Utcájában orosz, örmény, üzbég néptáncosok fergeteges forgataga, a hangszóróreklámok rikácsolása által el-elynomva, s végül a csúcs: szebombba-rumba és multimilliomos dzsesszdobos; T.-éknek talán igazi nyugat.

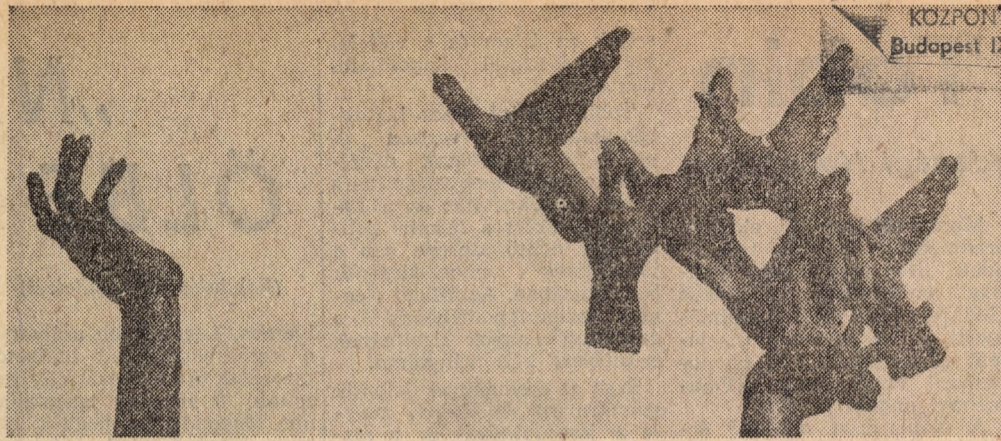
A búcsú estéje; mindenki elmeséli legszebb élményét a másik országról; Puskiint, Jeszenyint fordítottok az ünnepi estre, Majakovszkijt szavalok, tudván, ő Sz. kedvence, mond ére orosz Adyt, korongra kerül újra megannyi orosz dal, nekünk is fel kéne tenni magunkért valamit, valami igazi Hungarian Bluest, tessék, a Hungária, —, s újra beindul, kiszállhatatlanul a Limbó hintó.

Asztarózsna, dveri zakrivajucca — figyelmeztetnek a mikrofonok, pedig milyen jó lenne, ha az ajtók nem csukódnának ilyen hamar.

Integet; írj, írj — kiált még a peronról kihajolva Sz.; s én írok.

(Berontok A.-hoz a KISZ-tábor könyvesboltjából, egy beszélgetést szétbontva Király László kötetét lobogtatom, te, A. Királylaci ugyanott járt, mint mi, ugyan-azt járta ki! Figyeljcsak, ezt írja: „Emlékszel-e rám, G., emlékszel-e a kongresszusterem-tiszta hatalmas temetőre, vízhűvös szél biztat a Néva felől... fönt márvány-négyoszogben ég a láng, fönt öreg asszonykarokon fiak arca helyett izzó kardvirág, emlékszel-e még rám, s a Finn-öböl-parti sörét-homokra, villan-e szemedbe néha a tenger gyógyító műtökés-kéjje, s a hitre, a hitre, emlékszel-e a hitre, s a tördős-fájdalmú percnyi öröklétre?” Emlékszel-e, A.? Ülünk-e még egyszer a duruzsoló számovár körül?)

B. KISS TAMÁS

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

XXIII. ÉVF., 17. SZ. A.: 1.40 Ft. 1981. OKT. 30.

Meghívó

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 64. évfordulója alkalmából rendezett egyetemi ünnepségre 1981. november 5-én délelőtt 10 órakor kerül sor az aulában. A magyar és a szovjet Himnusz elhangzása után ünnepi beszédet mond Liener Péter egyetemi adjunktus, az általános kar III. pártalapszervezetének titkára. Ezt követően az egyetem énekkara és tánckara ad műsort, majd kitüntetések átadására kerül sor. Az ünnepséget az Internacionálé zárja majd. Egyetemünk minden oktatóját, dolgozóját és hallgatóját szeretettel várjuk.

Az egyetem pártbizottsága

Szergej Jeszenyin:

Kantáta

Hősök, aludjatok árnyban
Rendül, elindul a rög,
szikla-erő, csatalázban,
Kreml-fal alatt dübörög.

Új foganás a világban,
Véres a hajnali pír —
hősök, aludjatok árnyban,
s fénylik örökre a sír.

Nap, színarany-karimásan,
őrzi jövőnk kapuját —
hősök, aludjatok árnyban,
még viharos vonulásban
nép kel a hajnalokon át.

(Weöres Sándor fordítása)

„Nem ülnek ölbe tett kézzel”

A KISZ-BIZOTTSÁG ÜLÉSEI

október 15-től remélhetően állandó napirendi ponttal bővülnek. Ennek keretében a tagok beszámolnak egymásnak arról, hogy milyen munkát végeztek az utolsó ülés óta. (Az ötlet a szegedi egyetemistáktól származik). Ezek közül a legfontosabbak: a KISZ KB megválasztotta a mellette működő rétegtanács tagjait. A főiskolákat képviselő rétegtanácsnak tagja lett Szilvássy György (hivatalból) és Sándor Péter (választással). Adam László javasolta, hogy az egyetem KISZ-bizottsága által a budapesti rétegtanácsba jelölhető két tag Király István (pénzügyi tanszék) és Balogh László (IV. évf. külgazd.) legyen.

Az egyetemi IP-re meghatározták a küldöttek létszámát és megoszlását. Az IP-nek összesen 305 küldöttje lesz. Megoszlásuk az általuk képviselt hallgatók száma szerint a következő: I. évfolyam 72, általános kar 54, ipari kar 62, kereskedelmi kar 90, oktatói KISZ 15, dolgozók összesen 12 fő.

Ezt követően a KISZ-bizottság 6 napirendi pontot tárgyal.

ELSŐKÉNT NEMETHI GÁBOR SZÁMOLT BE

Az oktatói KISZ helyzetéről. Szervezetük az utóbbi időben háttérbe szorult. Az aktívabb tagok más szervezetekben vállalnak munkát. Emellett szubjektív okok is közrejátszottak mind a KISZ-bizottság, mind

az oktatói KISZ részéről abban, hogy kapcsolatuk lazább lett. Szerepe lehet annak is, hogy más egyetemekkel ellentétben nálunk nincs oktatói tagja a KISZ-bizottságnak. Adam László a hatékonyabb munka érdekében két-három oktató bevonását a KISZ-bizottságba szükségesnek tartaná. Nemethi Gábor szerint az oktatók gyakran esnek ilyen helyzetbe abba a hibába, hogy a felső tanácsadó szerepét töltik be. KISZ-bizottsági tagságra nem törekcsenek, de szeretnének jobban bekapcsolódní a hallgatói KISZ-szervezet és a koordinációs fórum munkájába is. Adam László az együttműködés számos lehetséges területét sorolta fel: bekapcsolódás az oktatási reformba, az intézkedési tervvel kapcsolatos véle-

mény kialakítása, TDK-munka segítése.

EZT KÖVETŐEN A HALLGATÓK POLITIKAI KÉPZÉSÉNEK FORMÁIRÓL

szóló tájékoztató került napirendre. A politikai képzésben a KISZ-bizottság fontos szerepet szán a Klub, a Közgazdász, a szokkollégiumok politikai témájú sorozatainak, illetve aktuális kérdésekkel foglalkozó fórumoknak, nyílt pártnapoknak.

AZ ÖSZI MEZŐGAZDASÁGI MUNKA

tapasztalatairól Tóth Balázs készített írásos beszámolót. Adam László ismertette a mezőgazdasági munkából távolmaradék arányát, az egyes karokon, illetve az első évfoly-

(Folytatás a 2. oldalon)

Ellenvélemény az ösztöndíjak elosztására

A szociális munkabizottság állásfoglalása

A szociális helyzettel foglalkozó KISZ-munkabizottság október 21-én megvitatta a Művelődési Minisztérium javaslatát az ösztöndíjrendszer módosításáról.

A munkabizottság már működése kezdetén megvizsgálta azokat a tényezőket, amelyek a legnagyobb szerepet játszószák a szociális életkörülmények alakulásában. Vizsgálták azt is, hogy ezek közül melyek a számszerűsíthetők, és a számbavehető a kategóriába sorolás kapcsán.

Módosítani kellene a jövedelemigazolás rendszerét

Alapadatnak az egy főre jutó családi jövedelem tekintendő minden hiányossága ellenére, mert egyszerűt alapvetően meghatározó, másrészt erről áll rendelkezésre hivatalos információ. Nyilvánvaló, hogy ez a mutató a tényleges jövedelmeknek csak egy részét veszi számba és így torzít. Ezért szükséges lenne a jövedelemigazolás rendszerét módosítani, vagy egyéb összetevőket (pl. ingatlan; autó, lakáskörülmények; a családdal lakó, már felnőtt testvérek; második gazdaságból származó jövedelmek) is figyelembe venni. Ezek a tényezők egyelőre nem mér-

hető megbízhatóan, ezért elképzeltető, hogy figyelembe vételük a jelenleginél is nagyobb torzítást okozna. Így továbbra is az látszik célszerűnek, hogy a kategória-besorolás alapja a jövedelemigazolás legyen és a keletkező feszültségeket a pénz elosztásakor a csoportok saját hatáskörükben próbálják meg orvosolni.

Igen fontos tényező — mégsem kap kellő hangsúlyt — a hallgatók elszállásolása. Nyilvánvaló, hogy lényeges különbség van pl. egy, a szüleinél lakó helybeli és egy bejáró hallgató között. A kollégiumban elhelyezett diák mindenképpen előnyt élvez az albérlőkkel. — néha még a szülőknél lakókkal — szemben is. Az albérlőt jelentős anyagi terhet jelent a szülők számára, ezért semmiképpen nem lehet egyetérteni azzal a minisztériumi javaslattal, hogy csak az első négy kategóriába tartozók kapjanak albérlői hozzájárulást. Annál is inkább, mert ők gyakorlatilag valamennyien kollégisták.

40,5 százalék semmilyen támogatást nem élvező kategóriába tartozik

Egyetemenként különböző mértékben befolyásolják a hallgatók kiadásait a tanulás költségeit.

A hallgatók szociális helyzetét jelenleg a kategória-besorolás rögzíti. A KSH adatai szerint 1980-ban az egy főre jutó személyes jövedelem 3111 Ft, ami bőven belesik az V. kategóriába. Ennek alapján túlzásnak tűnik, hogy a minisztériumi javaslat alapján még mindig a hallgatók 40,5 százaléka a két legmagasabb, semmilyen támogatást nem élvező kategóriába sorolódik. R.ális 30 százalék körüli arány lenne; ez az aránycsökkenés a kategória-határok további emelésével volna elérhető. Ez azonban a rendelkezésre álló pénz olyan újraelosztását jelentené, amelyben több hallgató kapna ugyan támogatást, ennek növekedése azonban mindenki számára jelentéktelen lenne. Ezt arra a két tényre lehet alapozni, hogy az ösztöndíjak reálértékének 40 százalékos romlásából a tervezet kb. 15 százalékot fedez; és az ösztöndíjak tervezett emelése a hallgatók számára kb. 5 százalékos jövedelemnövekedést eredményez.

A minisztérium előterjesztése nem foglalkozik kellően a szociális támogatás egyetemközi elosztásával. A támogatásra felhasznált összegeket jelenleg az intézmények állapítják meg, a hallgatók tanulmányi eredménye, illetve a szociális összetétel szerinti megoszlás alapján központilag

meghatározott átlagösszegek szerint”. A Közgáz KISZ-munkabizottság javaslata ehelyett egy olyan elosztási rendszer, amely kb. 70 százalékos súlyt adna csak az eddig kizárólagos ismérveknek, 20 százalékban az egyetemeken eltérő kollégiumi helyzetét, 10 százalékban pedig a tanulás eltérő költségeit veszi figyelembe. A mutatókat itt nem részletezzük, de a munkabizottság pontosan kidolgozta mindkettőt.

Egyetértés a BME hírlatával

Igen fontos, hogy az egyetemeken a rájuk jutó pénzzel a lehető legnagyobb önállósággal gazdálkodhassanak. A munkabizottság javasolja a diákparlamentnek, hogy a minisztériumtól a rájuk jutó pénz felhasználására teljes önállóságot igényeljen.

Ennek alapján a KISZ-munkabizottság a Közgázra vonatkozóan a következő alternatívákat terjeszti a diákparlament elé: A minisztérium II. változatát teljes egészében elveti a Közgáz szociális munkabizottsága is, egyetértésben a BME hírlatával a következő indokok alapján: az első változathoz viszonyítva formális különbségeket tartalmaz csupán, és ahol mégis tartalmi, ott rosszabb, mint az I. A

(Folytatás a 2. oldalon)

James Tobin

az 1981. évi közgazdasági Nobel-díjas

Az idei közgazdasági Nobel-díjat James Tobin egyetemi államokbeli tudósra ítélte oda a Svéd Királyi Tudományos Akadémia a pénzügyi működésével kapcsolatos elméléséért és a kiadások, a foglalkoztatás, a termelés és az árak alakulása közti összefüggések vizsgálatáért. Az idén 1 millió svéd koronával járó díjat ezúttal tizedszer ítélték oda amerikai közgazdásznak.

James Tobin 1918-ban Champaign-ban, az USA-beli Illinois államban született. A Harvard egyetemen tanult közgazdaságtant, tanárai között volt Schumpeter, a 40-es évek egyik vezető amerikai közgazdász-teoretikusa is. Az ő irányításával írta meg doktorj értekezését s 1947-ben doktorált. 1955-1961 között a Cowles Foundation for Economic Research igazgatója. 1964-ben egy évig újból betöltötte ezt a tisztséget. 1961-62-ben John F. Kennedy elnök gazdasági tanácsadó testületének tagja. 1955 óta a pénzügyi elméletének szakértője a Yale egyetemen, melynek jelenleg professzora.

Tobin a tőkés gazdaság gazdaságpolitikai eszközökkel történő erőteljesebb szabályozását hirdető keynesi iskola legjelentősebb képviselői közé tartozik. Milton Friedman monetarista irányvonalának egyik fő bírálója. Kennedy elnöksége idején gazdasági tanácsadóként a teljes foglalkoztatás biztosítására törekedett. A konjunktúra pénzügyi eszközökkel történő szabályozása politikájának elméleti hátterén dolgozott.

Munkásságának fő elméleti eredményeit az 1966-ban kiadott „Nemzetgazdasági politika” az 1972-ben publikált „Makrogazdaságtani tanulmányok” és az 1975-ben megjelent „Fogyasztás és ökonometria” tartalmazzák. (Valamennyi angolul.)

A Nobel-díjat odaítélő értékelés kiemeli, hogy Tobin az ökonometria módszertan, a formalizált kockázatelmélet és az alkalmazott gazdaságpolitikai elemzés terén egyaránt jelentős érdemeket szerzett. Munkásságának fő területe azonban a pénzügyi elmélet. Portfólió-elméletében a vállalatok és a magán háztartások vagyontáji magatartását vizsgálja. A vagyon felhasználásával kapcsolatos döntések, a fogyasztás és a beruházások, a foglalkoztatás és az árak alakulásának elemzését Tobin a várakozások és a kockázat bekapcsolásával gazdagította. Részletesen elemzi azt a mechanizmust, amelyen keresztül a pénzügyi változások befolyá-

solják az állam és a vállalatok kiadásokkal kapcsolatos döntéseit.

Tobin szerint nincs biztosíték arra, hogy a vagyon és profit felhasználóinak döntésén keresztül megvalósuljon a teljes foglalkoztatás és a növekedés. Ezért a fiskális politikának döntő szerepe van a jövedelmek növekedésének biztosításában. Az állami életkötő gazdaságpolitikának a gazdasági alanyok bizalmának erősítésére kell irányulnia.

Ezek az eredmények jelentik számára az alapot, melyre a konjunktúra- és a stabilitáspolitikával kapcsolatos kutatásait építi. Tobin ösztönzést adott a konjunktúra- és a hitelpolitika, valamint a fizetésimérleg-elemzés számára. A monetarista pénzügyi szabályozást Tobin elfogadhatatlannak tartja, mivel — különösen rövid távon — a magán gazdaság a sokra nem tud megfelelően reagálni, ezért egyensúlytalanság keletkezik.

A Svéd Akadémia értékelése szerint „a nemzetgazdaságtan mai kutatói közül kevesen találtak annyi követőre és gyakoroltak oly nagy befolyást a kutatásra korunkban” mint Tobin.

Dr. Kőrösi István

„NEM ÜLÜNK ÖLBE TETT KÉZZEL”

(Folytatás az 1. oldalról)

lyamon. Legnagyobb arányban a kereskedelmi kar hallgatói maradtak távol, 25 százalék igazoltan, 8 százalék igazolatlanul. Megemlítette, hogy a legtöbb kifogás az I. évfolyam munkájával kapcsolatban volt. Tóth Balázs felhívta a figyelmet az elsősök speciális problémáira. A szüreti tábor számokra „szoktató” tábor is. Ezért jóval programigényesebb, mint a felsősöké, de a pénzügyi lehetőségek meglehetősen korlátozottak. Javasolta, hogy az elsős táborok ne legyenek 250 főnél nagyobbak. Az évfolyam megosztottsága esetén könnyebb lenne programokat szervezni, és felfelvetően a munkafegyelmet is jobb volna Csanádi Péter a mezőgazdasági munka jövőbeni szervezéséhez több javaslatot tett: a szüretet a karok szervezzék, az egyetemi hallgatók ne a dolgozóknak megállapított norma szerint dolgozzanak, jobb lenne öt napon keresztül nyolc órai munka (az idej hat nap, hat órával szemben), a szerződések megkötése előtt is konzultálnak az állami szervek a KISZ-szel, a KISZ beleszólása terjedjen ki a tevékenység meghatározására is, s az állami szervek is ügyeljenek arra, hogy a hallgatók valóban csak az őszi „rohammunkában” vegyenek részt. Ádám László a téma lezárásaképpen megjegyezte, hogy szükségesnek tartja a hallgatók érdekességének felülvizsgálatát, s a KISZ-bizottság az őszi mező-

gazdasági munka tapasztalatait továbbítja a Budapesti KISZ-bizottságnak.

EZUTÁN HELLEBRANDT LÁSZLÓ ISMERTETTE az elsős jelölő bizottság összetételét. A jelölőlista összeállítására kétnapos tábor szerveztek, ahol minden csoportból három-négy ember és az instruktor vesz részt. Ádám László jóváhagyta a beszámolót.

BRECSKA ÉVA, A BEFŐT MUNKABIZOTTSÁG FELELŐSE beszámolt arról, hogy a KISZ-bizottság helyiségével szemben információs és jogsegélyirodát nyit a BEFŐT munkabizottság, ami kedden, szerdán, csütörtökön 12-14-ig van nyitva. Továbbá most tárgyalnak a Ráday utcái kollégium diákbirozzal a KISZ-bizottság feladatokról. Sajnálatos, hogy az egyetemnek nincs saját ismertető kiadványa sem vendégei, sem hallgatói számára. Az eddig egy kiadást megért Periszpók a hallgatók tájékoztatását magára vállalhatná. Erre igen nagy szükség van, mert a hallgatók viszonylag keveset látnak az eredményekből. A hallgatók jobb tájékoztatása és a hatékonyabb érdekvédelem-képviselet érdekében a KISZ-bizottság tagjai ügyeletet szerveznek.

UTOLÓSÓ NAPIRENDI PONTKÉNT egyebek elnevezés alatt Balogh László, Csanádi Péter, B. Kiss Tamás terjesztett elő javaslatot azzal a céllal, hogy a KISZ-bizottság munkáján változtassanak. Balogh László elmondta, hogy véleménye szerint a KISZ-bizottság mögött nincs megfelelően működő szervezet. Ez magától jobban dolgozik nem fog, megjavítása érdekében először a KISZ-bizottság munkáját kell színvonalasabbá tenni. A KISZ szervei közötti vertikális mun-

kamegosztás nem megfelelő. Ő személy szerint rossz szájjal gondol erre. Úgy látja, hogy a KISZ-bizottság feladata az emberek mozgatása és nem saját tagjainak mozgatása. Szilvássy György nem értett egyet azzal, hogy későbbre beütemezett napirendi pontokat előre hozzanak, pl. az alapszervezeti kérdések vitája. Szerinte is fontos lenne az irányítási ügyeket, a KISZ-bizottság presztízsének kérdését napirendre tűzni. B. Kiss Tamás megismételte javaslatát, hogy szükségesnek tartja munkabizottságok mellett a politikai, kulturális, irányítási, szervezeti ügyek addig létrehozandó gyorsintézkedései irásos beszámolóját is. Ez utóbbi kérdések azért fontosak, mert a KISZ-bizottság operatív munkájának alapját képezik. Szilvássy György szerint a javaslat megvalósítható, de nem biztosíték arra, hogy a KISZ-bizottság munkája lényegesen javulni fog. Ádám László a vitában elmondta, hogy a következő hónapban az IP a központi feladat. A többi kérdésben most is el lehet kezdeni a munkát, hogy február, március táján csak vissza kelljen térni rá. Egyetért azzal, hogy a feladatokat már most is el lehet osztani. B. Kiss Tamás szerint a javaslat által érintett feladatokat tavaszra megvalósítani már késő, hiszen akkor a gyűlés előtt már nincs lehetőség a kidolgozott stratégia szerinti munkára. Ádám László szerint a munkát szervezettebbé kell tenni. A KISZ-bizottság és a szakvezetőségek tagjai nem ülnek ölbe tett kézzel. Ha az egyetem közvéleménye nem érzékeli eléggé a KISZ-bizottság munkájának eredményeit, úgy a tájékoztatás is javítani kell. A Közgyűlés is jobban segíthetne ebben az által, hogy az események leírásán kívül az eredményekről is pontosabb képet ad. Kovács Mária szerint arról is gondoskodni kell, hogy a KISZ-bizottság tagjai naprakészen ismerik egymás munkáját. B. Kiss Tamás kitért az álláspontra mellett, hogy a szervezeti, politikai, irányítási ügyeket október 30-ig még át lehet tekinteni. A KISZ-bizottság kérje ki a KISZ-tagok véleményét ezekről a kérdésekről. Ezenkívül más egyetemekről is lehet átvenni tapasztalatokat.

A KISZ-bizottság ezzel lezárta a napirend feletti vitát.

Rudolf Szusza

Ellenvélemény az ösztöndíjak elosztására

(Folytatás az 1. oldalról)

differenciálás lehetősége nem nagyobb, csak rosszul összevont, aránytalanságokat eredményez, és nem is ösztönöz.

A tanulmányi ösztöndíjakat illetően három javaslat született. Az első lényegében a minisztériumi javaslat elfogadása, azzal a módosítással, hogy a 3,00-3,50 közötti tanulmányi eredmény tandíjmentességet élvezzen, de továbbra se jelentsen ösztöndíjat. Az így megmaradó összeget szociális támogatásként kellene felhasználni. (lásd alább).

Prémium egy összegben

A második elképzelés szerint 3,51 fölött mindenki megkapná a minisztériumi javaslatban alsó határként szereplő összeget, ami gyakorlatilag megegyezik a jelenlegi ösztöndíjakkal. A tanulmányi ösztöndíj csak azok számára emelkedne, akik javítják félévéről félévre tanulmányi eredményüket. Ők félév végén, prémium formájában egy összegben kapnák meg a különbséget. Az előzetes számítások egy véletlenszerűen választott csoport adataival azt mutatják, hogy ez a félév végi összeg egy-egy hallgatóra átlagosan 700 forint lenne, nagy szóródással. A prémium odaítélésére a tankör jogosult. Ez a rendszer a bázisszámítást elönyeit és hátrányait tartalmazza.

Ösztöndíjpályázat

A harmadik alternatíva szerint a 3,51-es tanulmányi átlag nem feltétlenül jelent tanulmányi ösztöndíjat. A rendelkezésre álló összes pénzből egységes összegű, megpályázható ösztöndíjakat képeznének. Ennek összege — a számítások szerint — havi 900-1000 forint lenne akkor, ha kb. 400-450 ilyen ösztöndíjat írnának ki. Az ösztöndíj pályázattal szerezhető meg, a tanulmányi eredményen kívül pl. a TDK-munkát, a szakkollégiumi, társadalomelméleti kollégiumi tevékenységet és a diákparlament döntésétől függően egyéb közösségi tevékenységet is figyelembe véve. Az ösztöndíjakat ebben a rendszerben a koordinációs fórum ítéli oda. A pénzügyi szociális juttat-

ásokban a már említett okok miatt lényeges változás követelése az alábbi változtatásokkal: Az egyetem a 3,00-3,50 közötti eredmények utáni tanulmányi ösztöndíjból kari szintű egyéni elbírálás alapján a vidéki, albérletben lakó, V., VI. kategóriás hallgatóknak nyújtson rendszeres havi szociális támogatást.

Minden albérlőnek albérleti segély

Ha ez nem megoldható, akkor a diákparlament támogatja, hogy minden V.-VI. kategóriás vidéki, albérletben lakó a IV. kategóriás kollégista hallgatók által fizetendő térítésért ebédjegyet kapjon.

Ha ez is megoldhatatlan, akkor a diákparlament nyomtatékosan álljon ki azért, hogy minden albérletben lakó hallgató jogosult legyen albérleti segélyre.

A rendkívüli szociális segélyek elosztását a munkabizottság a következőképpen javasolja: A rendelkezésre álló összeg az igényeknek megfelelően, folyamatosan, bármikor hozzáférhető legyen. A segély összege 500-1000 forint legyen. A kérelmek továbbítása és elbírálása a csoport- és szak vagy kari DJB-sek feladata legyen.

Vétójogot a KISZ-nek

A munkabizottság javasolja, hogy a diákparlament érten egyet a népköztársasági ösztöndíj havi 1800 forintra való felemelésével. Az elmúlt évek gyakorlata szükségessé teszi, hogy a diákparlament a KISZ-nek minden szintjét vétójoggal ruhazza fel a népköztársasági ösztöndíj odaítélésével kapcsolatban. Vétő esetén fellebbezni a koordinációs fórumhoz lehessen, de annak elutasítása végleges döntést jelentsen.

Tandíj- és ösztöndíjmentes sávot

A munkabizottság ismeri a pécsi Tudományegyetem Közgazdasági Kara szakkollégiumának javaslatait, a BME állásfoglalását, és a hat budapesti egyetem (BME, SOTE, KE, ÁOTE, ELTE) közös vitájának eredményét. A Közgyűlés is részt vett ez utóbbi

vitán, saját koncepcióját is alapvetően ezek figyelembevételével dolgozta ki. A munkabizottság véleménye két kérdésben alapvetően különbözik az egyetem közös állásfoglalásától. A munkabizottság úgy véli, hogy nem célszerű a tandíj emelése, mert ez nem jelentene ösztönzést a jobb tanulásra, arról nem is beszélve, hogy önálló egzisztencia híján nem a diákokat, hanem a szülőket sújtaná. Szükségesnek látszik egy tandíjmentes-ösztöndíjmentes sáv létrehozása a 3,00-3,50 között.

A munkabizottság szerint a diákok szociális helyzetének szabályozása nem szakadhat el

a társadalom jövedelemszabályozási rendszerétől. Erre alapozva nem tartható reálisnak az egyetem azon felvetése, hogy a hallgatók támogatásai és kiadásai bruttó jellegűek legyenek. Ennek követelése a jelenlegi helyzetben az erők felesleges pazarlása.

A pécsi szakkollégium fogyasztói kosár elvén alapuló javaslatának elveivel a bizottság egyetért, de az előbbi indokok alapján meg nem valósíthatónak itéli.

A munkabizottság észrevételeket, véleményeket és javaslatokat vár a KISZ-bizottságon és Közgyűlés szervezésében.

M. G.

Szüret után

A táborvezetők értékelése

Mindig így szokott lenni. A szüret már régen befejeződött, sőt az is lehet, hogy a táborban kialakult és oly ígéretesnek tűnő szerelem is hamvába dőlt, de a téma marad. Mármost a szüret. Van is mit beszélni róla tanárnak, diáknak. Noha az utóbbiak elmondták, sőt le is írták róla az onnantól a véleményüket, ahogy hazajöttek. A táborvezetők viszont még adósak a lapnak szüreti munkáról alkotott véleményükkel, hiszen csak így lehet teljes az olvasó véleménye — a mezőgazdasági munkáról.

HALÁSZ GÉZA I. ÉVFOLYAM TÁBORVEZETŐJE:

Amikor három nappal a szüret előtt leutaztam a gazdaságba, még nem volt megkötve a szerződés. Közölték velem, hogy a magyarórárt 40 forintot, a szilvaszedésért 90 fillért fizetnek kilónként. Őszintén megmondom, a bérkialkításnál nem lehettem komoly partner, mert fogalmam sem volt, hogy mennyit lehet egy munkanap alatt teljesíteni. A gazdaság hivatkozott a mezőgazdasági főiskola teljesítményére, valamint az ELTE-sekére és úgy döntöttek, hogy valahol a kettő között foglalunk ki közgazdászok majd helyet. Ennek alapján aztán helyben is hagytuk a gazdaság döntését, még-

is azt hiszem, hozzáértőbben tudta volna védeni például egy agrárközgazdász oktató diákjaink érdekeit, mint én, aki számítástechnikával foglalkozom.

Meg kell hogy mondjam, nem a legjobb munkát kaptuk, de a rossz munkát is el kell valakinek végeznie. Ami a legnagyobb probléma volt, hogy a munka sajnos nagyon lassú tempóval folyt. A negyedórás pihenőkből gyakran lett fél óra. A diákok elbeszélgették az időt, nagyon sokat „pihentek”. Két-három brigád volt, amelyik jó teljesítményt nyújtott; a tanár B-s és a négyes csoport. Bakacsi Gyula instruktor ügyesen irányította a munkában a diákokat, nem a minimális cél teljesítéséért. En is besegítettem, hol az egyik, hol a másik csoportnál, s noha nem hajtottam őket, mindig jól teljesítettek. Más csoportnál már az instruktor is úgy állt hozzá: „minek annyira hajítani”. Ebben a táborban 200 forint fölötti kereset nem volt, míg korábban 500, 700 forint is előfordult. Ez a kis összeg nem túl vonzó. És nem érteket egyet azzal a véleményemmel, akik nagyobb teljesítményt várnak attól, hogy a hatóság munkaidőt nyolc órára hosszabbítják, ezzel is csökkentve a diákok szórakozási, ismerkedési lehetőségét. Az én véleményem az — noha a mi-

nisztérium rendelkezése ellen beszéltek —, hogy visszagondolva a múltat, sokkal eredményesebb volt akkor a szüret, amikor a keresetet a hallgatók nem kapták kézhez, hanem a kari szüreti bevételből pl. olyan rongyosbált rendeztünk, hogy azt még felnőttek korukban is megmelegítették. Szerintem ez a módszer változtatna a jelenlegi helyzeten.

A munkára nehezen mozdult a társaság, mindennek ellenére nem szabotáltak. Általában nem volt kifogás az elsőévesek magatartásával szemben. Noha a büfében volt szeszital, idén az első táborban nem találkoztam kirívó részegséggel, fegyelmetlenséggel.

Ami a feltételeket illeti, el kell hogy mondjam, sok táborban voltam már, de ilyen jól ellátottal még nem találkoztam. Jó volt a szállás, a mosdó, a kulturális feltételek, az erőtlenítés... Bogláron minden nagyon jól sikerült. Sajnos Teke-nyesre juttattak a kevésbé tapasztalt instruktorok, de ez mindig baráti alapon szokott szerveződni.

Bogláron minden program jól sikerült. Viszont ilyen keveset még sehol sem kaptunk mint tanárok. Fizettek már 500-700 sőt 800 forintot is, most nem egészen 300 forintot kaptunk, ami a szerződésnek is „köszönhető”, amelyben a

tanárok bérét nem külön állapították meg, hanem a termelési alaphoz kötötték.

Az egyhetes munkából csak négy napot dolgoztunk. Szombaton érkezünk és a gazdaság vasárnapra nem biztosított munkát. Hétközben volt egy esős nap is, mindez kedvezett az elsőöknök abban, hogy több alkalmuk volt egymással megismerkedni.

MOHAI GYÖRGY, A II. ÉVESEK TÁBORVEZETŐJE:

Már a megszervezésnél is jelentős problémák voltak. A táborban 350 személyre foglaltak helyet, viszont a II. évfolyam 470 főből állt és még csatlakoztak volna hozzájuk a III-IV. éves tanár C szakosok is. Pesten azt az instrukciót kaptuk, hogy mindenkit vigyünk magunkkal, majd a gazdaság biztosít több szállást. A vonat indulásánál azonban az a hír ért, hogy csak 350-en mehetnek szüretelni, és lehetőleg teljes szakon maradjanak itt. A választást azonban a hallgatók érkezése és a vonat indulása közötti rövid idő nem tette lehetővé, így történt, hogy csak 290-en szüreteltek, a többiek itthon dolgoztak, mint ahogy erről a Közgyűlés is hírt adott.

En már nyolc tábort jártam meg, mint diák vagy tanár, de

A hallgatók kérdezik

Mi lett javaslataink sorsa?

— A tavaszi küldöttgyűlések és tanácskozások javaslatából és szelleméből mennyit vett át a kongresszus, és mennyit nem?

— kérdezzük Szilvássy Györgyöt, aki közvetlen küldöttünk volt a kongresszuson, és a KISZ KB tagja lett.

— Gyakorlatilag minden olyan javaslat elhangzott a kongresszuson, melyet a küldötttervezetek és az EFIN tanácskozásai felvetettek. A kérdések egy részében határozottan állást foglalt a kongresszus, más kérdésekben általánosságban fogalmazott illetve további vizsgálódást rendelt el, néhány részkerület pedig csak elvi irányítással szabályozott. Az első csoportra példa: „Ifjúsági szövettségünk egyetért a felsőoktatás fejlesztésének irányelveivel, és fontosnak tartja, hogy a gyakorlati teendők kidolgozása és végrehajtása KISZ-szervezetünk érdemi közreműködésével történjen és felgyorsuljon.” A másodikra: „Javasoljuk megvizsgálni... egyes juttatások — mint pl. a GYES — és jogosultságok egyetemi, főiskolai hallgatókra történő kiterjesztését.” A harmadikra: „Régelap létrehozásáról nem szól, de hangsúlyozza a rétegnyelvősség fontosságát.”

— Milyen új hangokat pendített meg a határozat, mely pontokat tartasz rétegnyelvősségre fontosnak?

— Az elhelyezkedéssel kapcsolatban a határozat szót emel a népgazdasági igények és a szakemberképzés jobb összehangolása, a munkaerővel történő ésszerű, takarékos gazdálkodás, az elhelyezkedés nagyobb demokratizmusa, nyilvánossága mellett, és hogy a fiatalok kezdő jövedelme jobban tükrözze munkájuk társadalmi hasznát. A pályakezdet gondjai kapcsán leszögezi, hogy a „KISZ-szervezeteknek és szervezeteknek kötelességük javaslatokat gyűjteni, feltárni és kiaknázni minden olyan lehetőséget, amellyel a fiatalok lakásgondját, otthonteremtésük nehézségeit enyhíteni lehet.” A képzési rendszerrel foglalkozva a korszerűsítés felgyorsításának sürgetése mellett felszólít, hogy teremtünk nagyobb nyilvánosságot érdekképviseleti munkánkhoz és oktatásfejlesztési törekvéseinkhez. Eppen Sándor Péter pontosításában került a határozatba a mondat: „Szükségesnek tartjuk, hogy a hallgatók, a felsőoktatási intézmények KISZ-szervezetei érdemben részt vehessenek az okta-

Szilvássy György

tás korszerűsítésében, hogy intézményes keretek között véleményét mondhasanak a felsőoktatás egészéről, az oktatás szervezeti és intézményi kérdéseiről, tartalmáról, módszereiről, oktatóik munkájáról.” A határozat szerint „el kell érni, hogy az egyetemi-főiskolai évek során felmutatott szakmai-közéleti teljesítmény nagyobb szerepet játsszon a pályakezdetben, és munkakör minőségében, a kezdőbér nagyságában.” Az életkörülmények vonatkozásában javasolja a magasabb és differenciáltabb ösztöndíjakat és a juttatások már említett kiterjesztését. A KISZ-munkáról megállapítja, hogy „mind tartalmát, mind kereteit, mind módszereit illetően meg kell újítani a felsőoktatási intézmények KISZ-szervezeteinek tevékenységét”. A fiatalok tudatával kapcsolatban szükségesnek tartja a tudatos, rugalmas, gyors, differenciált politikai tájékoztatást, a tömegkommunikáció híven mutassa be a fiatalok élet- és munkakörülményeit, segítse az érdekelteket. Szervezeti tekintetben pedig „keressük a rugalmasabb, a KISZ-tagok helyzetével, szakmai-tanulmányi tagozódásával, igényeivel jobban összhangban álló megoldásokat. Ezek jól működő formáinak kialakítása érdekében induljanak szervezeti, mozgalmi kísérletek.”

— A közgazdasági küldöttek mit vetettek fel, javaslatokat elfogadta-e a kongresszus?

— Sándor Péter felszólalását ismertette a Közgazdász. Javaslatára határozatba kerültek például a már említett, a hallgatók intézményes beleszólására vonatkozó, továbbá a rétegtájékoztató és a nyilvánosságra utaló javaslatok. Az én írásbeli javaslatom a lakáskérdéshez kötődő KISZ-

kötelességeket fogalmazták meg, ezt részben idéztem már. Az egyetemi réteg küldöttei a kongresszus előtt körültekintően egyeztettek hozzászólásaikat, a Közgazdász júniusi tudósítása is tanúsítja, hogy valamennyi, a tavaszi időszakban felvetett javaslatot betérjesztettek.

— Mi lesz a határozatba foglalt, illetve nem foglalt javaslatok sorsa?

— A KISZ KB az összes határozatba nem foglalt javaslatot is megválogatta, és szintén kivétel nélkül munkatervbe iktatta. A KB 82 tavaszi egyeztetés napirendre tűzi a felsőoktatási KISZ helyzetét, a hallgatók problémáit. A KISZ KB addig is az állami szervek figyelmébe ajánlott olyan további javaslatokat, mint a szakmai gyakorlatok munkaviszonyának számítása, a hitelrendszer, a GYES továbbfejlesztése, az egyetemi-főiskolai közművelődési centrum létrehozása.

— Mi az egyáltalán, amit hiányolni tudsz javaslataink sorsával kapcsolatban?

— Talán a javasolt rétegnyelvősséggel, amivel a KISZ felsővezetése még nem foglalkozott. A kongresszusról és a szekciósüléséről való jobb tájékoztatást hiányolom még.

— Mi valósult már meg?

— Az ösztöndíjrendszer felülvizsgálatában való önállóságunk egyes jogosultságok kiterjesztése (diákigazolványra), az egyetemi KISZ-bizottságok közötti rendszeres együttműködés, az oktatáskorszerűsítésben történő bevonásunk, az egyetemi és főiskolák közös politikai-közművelődési műsorfüzete, az egyetemi-főiskolai rétegnyelvősségre létrehozása. (KISZ-szervezetünk közvetlenül delegálta Sándor Pétert, és én, mint a KB rétegnyelvősségre tartozó tagja, szintén tagja vagyok.)

— Mivel foglalkoztak az eddigi KB-ülések, felszólalások?

— A KISZ KB első ülése a KB munkatervét, munkamódszerét, feladatkeretét, jogkörét, nyilvánosságát vitatta meg. Második ülése állást foglalt a kongresszuson elfoglalt valamennyi javaslat ügyében. Az egyetemista réteg rendkívül aktívan szerepelt. Egyrészt elértük, hogy néhány javaslat, mely az előterjesztés alapján nem került volna a munkatervbe, mégis odakerült, másrészt, hogy a rétegnyelvősségre feladattervét, funkcióját, hatáskörét intéző bizottsági előterjesztés alapján előbb a lét-

rehozott rétegnyelvősségre tárgyalja utána döntsön róla a KB. En javasoltam például, hogy a hallgatói jogállás felülvizsgálásának javaslatát mégiscsak továbbítsuk a Minisztertanácsnak; hogy a KISZ-szervezetek önállóan végezzenek szervezeti-mozgalmi kísérleteket; hogy szerepeljen javaslatainkban az egyetemi-főiskolai közművelődési centrum gondolata. Mindezt a KB végül elfogadta.

— Mi történt rétegnyelvősség alakuló ülésén?

— Funkciókról, feladatkeretéről, hatásköréről tárgyaltunk. Az egyes területekre munkabizottságokat hívtunk létre, például a marxizmus-leninizmus oktatás, az ösztöndíjrendszer stb. fejlesztése céljára. A rétegnyelvősség tagjai közül 3 fős magokat választottunk meg, akik szakértők bevonásával megszervezik a munkabizottság munkáját. Sándor Péter az előbbi, én az utóbbi munkabizottság tagja lettem.

— Mi most a legfontosabb feladat?

— Részt akarunk venni a KB-ülések napirendi pontjainak előkészítésében, a Budapesti KISZ-bizottság munkájában, a rétegnyelvősségre tevékenységben egyaránt. A legaktuálisabb feladat az ifjúsági parlamentekre való készülődés. Mint KB-tagnak több más intézményi illetve ifjúsági parlamentjén is részt kell vennünk. Napi 8–10 órát foglalkozom KISZ-megbízatásaim minél maradékban megvalósításával.

— st —

Díszdoktoravatásra készül az egyetem

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem nyilvános egyetemi tanácsülésén tiszteletbeli doktorná avatja Wassily Leontief professzort 1981. november 2-án délelőtt 10 órakor a Földes Ferenc Kollégium dísztermében.

Wassily Leontief 1906. augusztus 5-én Pétervárott született. Ugyanott 1925-ig folytatta tanulmányait. Még nem volt húszéves, amikor publikálta első tanulmányát az ágazati kapcsolati mérleg témájából, amelyet az akkori szovjet tervehivatal anyagmérleg-készítési munkálatai során írt 1924-ben. Leontief 1927-ben a weimari Németországba emigrált. A Kieli Világgazdasági Intézet munkatársa lett. 1929-ban Berlinben doktorált. 1929-ben a Csang-Kai-Sek kormány gazdasági tanácsadója volt Nankingban. 1930-ban visszatért Kielbe, majd rövidesen az Egyesült Államokba települt át.

A közgazdasági Nobel-díj bizottság 1973. évi választása nem keltett meglepetést. Leontiefet már korábban is sokan jelölték és tippelték, mint Nobel-díj várományost. Személyében egy világszerte nemcsak ismert, de elismert közgazdász ért a kitüntetés, akinek a fő eredményét, az input-output módszer kidolgozását tulajdonképpen a szocialista közgazdaságtudomány és a polgári közgazdászok egyaránt magukénak vallhatják és használni alkalmazzák.

Leontief input-output elemzését az elmélet történetében Quesnay „Tableau Economique”-jával és Marx újrateljesítési sémáival együtt emlegeti és a közöttük lévő szer-

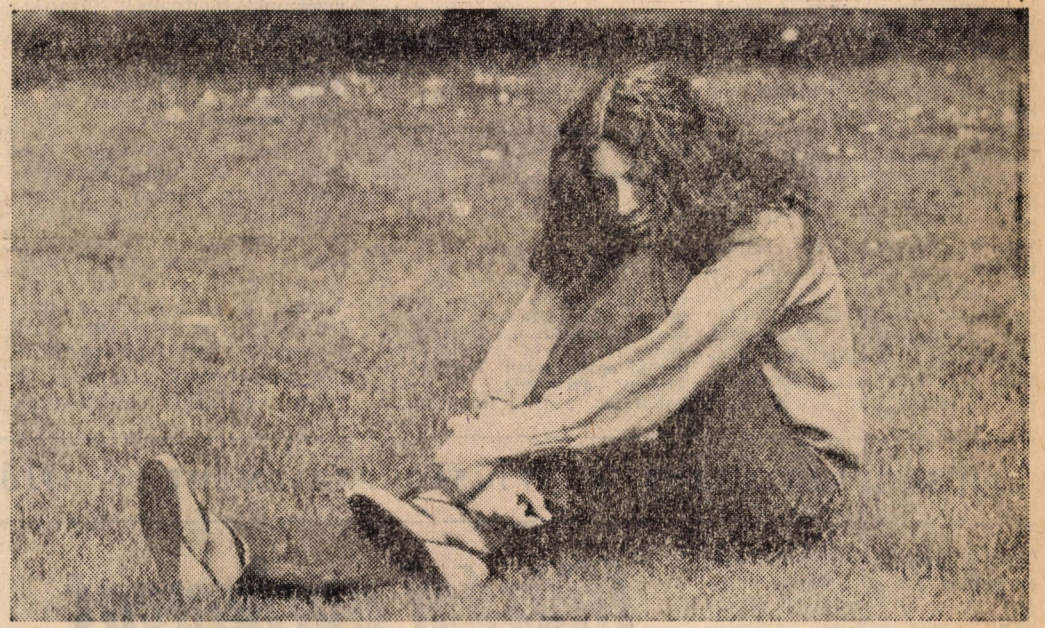
ves kapcsolatokra már sokan rámutattak. A módszer bevonult a közgazdasági analízis általánosan használt módszerei közé.

A népgazdasági AKM-en kívül sok egyéb alkalmazási területtel is kidolgozta ennek a módszernek; egyebek között regionális elemzésre való alkalmazásával a regionális gazdaságpolitika szolgálatába állította. Végül kidolgozta a hosszú távú növekedés elemzésére a dinamikus AKM-et.

A közgazdaságtudomány egyéb területén folytatott tevékenységéből kiemelkedő a Leontief-féle termelési függvény és a külkereskedelemre vonatkozó Leontief-féle paradoxon megalkotása. Leontief figyelme nem szűkült le ismert témáira, hanem érdeklődéssel fordul a közgazdaságtudomány általános kérdései felé is. 1958-ban publikálta nagy visszhangot keltő cikkét a közgazdaságtudomány helyzetéről, 1960-ban a szovjet közgazdaságtudomány fejlődéséről, 1971-ben pedig arról értekezett, mi a marxista közgazdaságtudomány jelentősége a mai közgazdasági elméletben.

Politikai beállítottsága alapján a haladó gondolkodású polgári közgazdászok közé tartozik. 1971-ben felemelte szavát a vietnami háború ellen. Részt vett a leszerelés közgazdasági kérdéseiről tartott konferenciákon. 1972-ben az amerikai választásokon a sok tekintetben haladó programot hirdető Mc Govern oldalán állt, mint annak gazdasági tanácsadója.

Leontief bejárta a világot, előadásokat tartott több fejlett és sok fejlődő országban, az utóbbi években a Szovjetunióban is járt.

ilyen jó helyen még nem voltam. Az a véleményem, hogy jó lenne máskor is szerződést kötni ezzel a gazdasággal.

A diákok munkája ellen alapvetően nem volt kifogás. Ezt a tábort befejeztével a hangosbenedekben meg is köszöntük nekik. Mindemellett az eredmények elég csapongóak voltak. Volt aki 20 forintot és volt, aki 420-at keresett a költségek levonása után.

A diákok gazdag programot szerveztek a szabadidejükre. Volt görög táncbár, diaporáma és háromszoros disco is. Azonban a szakmai programok valahogy elsikkadtak. Pedig minden szakágazatot képviselt egy-egy 30 év körüli tanár, akikkel el lehetett volna közvetlenül beszélgetni, tanulásról, arról, hogy mit érdemes tanulni szakmákról, stb. Mi nem javasolhattuk már csak azért sem, nehogy azt higgyék, hogy rájuk akarjuk erőltetni magunkat.

Táborvezetői tapasztalatom alapján, megfontolás tárgyává tenném azt, hogy a jövőben ne fiatalokat, hanem idősebbeket nevezzenek ki táborparancsnoknak. Eddig is az volt a tapasztalat, hogy a gazdaság felső vezetői csak akkor jöttek ki a táborba, ha leutaztak közénk a dékánok is.

Hogy mi a perspektívája az mg táboroknak? Szerintem ez egy fölösleges vita, hogy kell-e és ha kell, akkor így kell-e? Az mg munka egy adottság és ha már egyszer ott vagyunk, akkor dolgozzunk, mert ha mi nem szedjük le a gyümölcsöt a fáról, akkor megrohad.

Es ha valaki keresni is akart, az nyugodtan haza is vihették 800–1000 forintot, bár vannak olyan munkák is (gyomirtás), amivel éppen a betevőt tudták megkeresni.

Az a véleményem, hogy az mg munkában a tanárok jogai és lehetőségei a fegyelmezést tekintve, nincsenek pontosan megfogalmazva. Hogy ha csak piszmoz valaki, akkor hazaküldhetem-e, vagy esetleg ezzel rosszat tesz az itthon lezelve érte? Noha nálunk nem voltak szélsőséges esetek, mégis tartok attól, hogy a dolgok ilyenén fejlődése esetén, az majd a jövőben előfordulhat. Nem leszek egyedül, azt hiszem azzal a véleményemmel sem, hogy vissza kell állítani a kari szervezést, mert így a tanárok is jobban ismerik a hallgatóikat, és szakmai tanulmányi kérdésekről is tudnak beszélni velük.

BALATON KÁROLY, A III. ÉVESEK KISÉRŐ TANÁRA: Az átlagteljesítmény magasabb volt a III. éven, mint az előző két évfolyamon. Erre különösebb panasz nem lehetett nálunk. A teljesítmény viszont nagy szóródást mutatott. Voltak nagyon jól dolgozók, voltak közepesek és volt egy-néhány olyan csoport, amely tudatosan állt be a minimum teljesítésre. Ez utóbbiak komoly gondot okoztak a tábor vezetőségének. A munkával szembeni magatartásuknak

nyíltan hangot adtak, sőt egyesek ideológiát faragtak minimális teljesítményükből. Ezért volt az, hogy az 500 forintos fizetés mellett, volt aki 20 vagy 30 forintot kapott a négy napos munka után (mert egy nap esett az eső).

Előfordult fegyelmetlenség is a táborban, amikor munkaidőben egyesek csónakázni mentek a halastóra. Ettől függetlenül kirívó fegyelmetlenség nem fordult elő. Az első napokban nyolc-tíz olyan diákkal találkoztam, aki mértéken túl italtozott. Ez a többiekre is zavaró hatott, mert a rendbontásuk az esti órákra is kiterjedt, amikor a többiek már pihenni szerettek volna. Ezért aztán a táborvezetéség kétnapi tapasztalat után leállította a büfében a sör árusítását. Ez az intézkedés használt is, a következő napok, ilyen szempontból csöndesek voltak. Emiatt a búcsúestre a „szesztilalmat” feloldottuk.

Zavarokat okozott néhány esetben a munka szervezetenlensége is. Akadózott a konténer, a ládaállítás, és persze elég lehangoló volt több napon át olyan körtét szedni a fák alatt, aminek a legtöbbje fölemelve szétfolyt a kézben. Szóval is tetült ez a gazdaságnak, mire utolsó nap változtattak a munkán, de akkor sajnos esett az eső.

A tapasztalataim alapján én azt javaslom, hogy szakok szerint szervezdjék a tábort a jövőben. Ez arra is lehetőséget adna, hogy a szak II., III. és IV. éves hallgatói kapcsolatot tudjanak teremteni egymással

és a rendtartást is elősegíteni a táborban.

SIPOS ZOLTÁN, A IV. ÉVESEK TÁBORVEZETŐJE:

A munka jól ment volna, ha nem esik. Az eső szétverte a tábort. Október közepén az esős időszakra számítani kellett volna, mind a szervezőknek, mind a gazdaságnak, és ennek megfelelő munkákat kellett volna biztosítani. A fő probléma a nagy sár volt. Sajnos a gazdaság nem adott gumicsizmát, és a diákokat sem figyelmeztették arra, hogy akinek van, hozzon magával.

Többféle munka folyt a táborban, a diákok almát, körtét szedtek és egy kisebb csoport, 40 ember a konzervüzemben üvegeket címkézett. Itt a munka Paizs János oktató kitűnő vezetésével eredményesen folyt. Esetenként napi 500–600 forintot is kerestek a diákok megosztva. Az almás homokos talaján lehetett dolgozni, viszont a körtésben kegyetlen volt a sár. Csütörtökön történt, hogy 150 diák visszafordult a körtésből, mert nem találkoztak a munkahelyen a gazdaságból kiküldött munkavezetővel. Ez indította meg a lavinát, amikor is egymás után engedély nélkül csoportosan indultak haza a diákok. Pénteken táborgyűlést tartottunk, megbeszéltük a problémát és az utolsó napon meg pótoltuk a kiesett napot.

Minden évben a negyedévekkel volt a legtöbb baj a szüretben. Én kellemesen csalódtam. Alig volt fegyvelemértés. A nagy többség dolgozni is

akart. Volt, akit nem túlságosan fűtött a lelkesedés, de a betyárbeccsület benne is megvolt, s a kajánormát teljesítette.

Sajnálattal tapasztaltam, hogy a táborban, noha a felszereltség biztosított lett volna, a mindennapos orvosi ellátásra csak kedden és csütörtökön látogatót a táborba az orvos. Patika is legközelebb csak Siófokon volt. Úgy gondolom, nem ártana a következő időszakban ezt gyakoribbá tenni.

AZ EGYETEMI TANÁCS HATÁROZATA:

Az egyetemvezetés véleménye szerint idén sikerült megfelelő színvonalú táborhelyet találni, amit az egész egyetemi diákság részére biztosított. Azonban itt egyszerre nem lehetett az összes diákokat elhelyezni, másrészt szeptember elején a gazdaság nem tudott megfelelő minőségű munkát biztosítani, ezért döntött úgy a vezetőség, hogy évfolyamonkénti váltásban folyják a szüret. A tapasztalat nem teljesen igazolta az elvárásokat. A gazdaságból bizonyos időszakokban nehezen tudott munkát biztosítani.

Az első éven a hallgatók részvétele majdnem 100 százalékos volt, mindössze 22 diák hiányzott igazoltan. A II. éven 78, a III. éven 80 diák maradt távol a szüreti munkától. A IV. éven 58 százalékos volt a megjelenés. Nagy volt a távolmaradás az ipari és kereskedelmi karról, (kb. egyharmada igazolt és igazolatlan). Az I. éven

rendkívül rossz volt a munkamorál, főleg a fiúk részéről. Kevés volt a táborban a tapasztalt oktató. A KISZ-instruktorok az I. éven derekasan dolgoztak, ennek ellenére rossz volt az eredmény.

A tanulságok alapján az egyetemi tanács úgy határozott, hogy jövőre a mezőgazdasági munkát október 4–11. között rendezze meg, amikor már több a gazdaságokban a munka. Ezt az időpontot kell figyelembe venni a jövő évi szüreti szervezésnél.

Változások lesznek a szervezésben. Jövőre kari szervezésben folyik majd a szüreti munka, amelyben a KISZ-szervezet együttműködésére is számot tartanak. A karok döntik el, hogy hova kívánják szerződést kötni. Indokoltnak tűnik, hogy idősebb táborvezetők irányítsák a munkát. A táborvezetők részéről határozottabb fellépés szükséges a táborbeli italozásokkal szemben. Erélyesebben kellene fellépni azokkal szemben is akik csak a minimális normát akarják teljesíteni, illetve az ilyen diákokkal teljesítést kell előírni az ellátásért. Meggondolandó a hat óránál hosszabb munkaidő bevezetése is, mert a tapasztalatok szerint a hallgatók nem tudnak mit kezdeni a szabad idejükkel. Felvetődött az is, hogy aki három-négy nap alatt teljesíti az előírt normát, az korábban hazajöhessen. Ugyancsak meg kell vizsgálni azt, hogy javítható-e a kereseti arány.

H.

Egyetemünk az ellenforradalomban

Párttitkárok visszaemlékezései

Káplár József, 1956 január-tól novemberig töltötte be az egyetem párttitkári funkcióját, függetlenített állásban. Zentaryonyszon született 1928-ban. Kereskedelmi középiskolát végzett Baján, majd a József Nádor Műszaki és Kereskedelmi Karán folytatta tanulmányait. Diplomavédése után a világgazdasági tanszékre került, majd 1957 januártól a külkereskedelmi tanszéken devizakérdésekkel foglalkozott. 1958 és 1962 között a Szovjetunióban járt aspirantúrára, 1963-tól 1977 júliusig pedig a pártközpontban dolgozott. Azóta a Külkereskedelmi Minisztérium munkahelyén; miniszterhelyettes.

— **Hogyan lett párttitkár, hogy esset önére a választás?**

— Már korábban tagja voltam a pártbizottságnak és a végrehajtó bizottságnak, az elődömet, Illés Jánost pedig a Társadalomtudományi Intézetbe hívták át. Nem akartam párttitkár lenni, őszintén megmondom, nem azért, mert veszélyes volt, hanem féltém a felelősségtől. Fiatal ember voltam, sok tapasztalt professzor tanított az egyetemen, s a politikai helyzet is eléggé bonyolult volt, attól féltém, hogy nem tudok megfelelni a követelményeknek. Végül is elváltam.

— **Milyen volt akkor a politikai légkör az egyetemen, már túl az SZKP XX. kongresszusán?**

— Elég forró. A tanári kar összetétele is eléggé sokrétű, színes volt. Több olyan professzor, vezető oktató akadt, akiket a különböző koncepciók percekben elítéltek, majd a későbbiek "során" rehabilitáltak. Voltak olyanok is, akiket ugyan nem "csuktak" be, de akikkel szemben az akkori politikai vezetés nagyfokú bizalmatlansággal viselkedett. Ennek ők is a tudatában voltak. Közöttük sok tapasztalt, régi kommunista akadt, akik

ebben a bonyolult helyzetben segítettek a munkát, az eligazodást. A higgadságot, a mérték tartást, bölcsességet elsősorban ezeknek az elvtársaknak köszönhetjük. Többek között Hász Árpádnak (aki régi kommunista volt), Vajda Imrénnek, Sala Sándor gazdasági rektorhelyettesnek, Fogarasi Béla rektornak (szintén régi kommunista). Az igazán forró időszak a nyári szünet után, szeptemberben kezdődött.

— **Fogarasi Béla rektor 1956 február vége felé a XX. kongresszus után mondott beszédet, amelyben összegezte az egyetemi teendőket. Nagyon reális és pozitív értékelésnek tűnik.**

— Nagy szerencséje volt az egyetemnek, hogy sok tapasztalt tanár oktatott itt. Már Sztálin halála előtt is érzékeltette az ember, hogy nem egészen olyan a világ, mint ahogy azt mi tanuljuk, vagy éppen tanítják. Bonyolultabbak, komplikáltabbak, ellentmondásosabbak a dolgok, beleértve a szocializmust is. Így például engem sem sokkolt annyira Sztálin halála, s az utána következő idők, mint sokakat, akik akkor jöttek rá, hogy itt nincs minden rendjén. A tapasztalt oktatóknak köszönhetően nem volt az a merev dogmatizmus az egyetemen Sztálin halála előtt sem. Így 1953 után elég gyorsan kialakult egy nyíltabb, érdemibb érvelési rendszer, egy realitátszerű bemutatása a világnak és ugyanakkor felférese egy inkább szennvedélyektől fűtött, át nem gondolt reakcióknak. A végletek mérsékelve voltak, persze ez nem jelenti azt, hogy nem is fordultak elő szélsőséges emberek, esetleg csoportok, csak jobb volt a helyzet, mint sok más intézményben.

— **Az említett Fogarasi-beszédben is tulajdonképpen arról van szó: segíteni a dogmatizmus felszámolását az oktatásban is, meg-hozza meggyőzésével, figyelmét kell fordítani az oktatásban az osztályharc kérdésének, óvakodni a túlzásoktól, választ adni minden kérdésre, ami egyben a bizalom légkörét teremti meg. Beszél itt arról is, hogy küzdeni kell a szkeptizmus, a nihilizmus, a relativizmus ellen, amit a személyi kultusz felférese várhat ki egyes, talán kevésbé felkészült diákokból. Ez utóbbit konkrétan, hogyan jelentkezt?**

— **Nem annyira anyagi jellegű (pl. ösztöndíj) követeléseik voltak, hanem a demokratizmussal összefüggőek. Foglalkoztatta a diákságot a szovjet csapatok visszavonásának kérdése, a szólásszabadság, a véleménynyilvánítás lehetősége, az oktatásba való beleszólás, általában partnereség az egyetemi vezetéssel. A réteg ifjúsági szövetségek**

kérdése is napirenden volt. A tanárok részéről sajátosan még az vetődött fel, hogy megköveteljük az egyetemi végzettséget bizonyos beosztásoknál. Ez érdekvédelem is volt. A tanárok között akadt ugyanis olyan, akinek nem volt diplomája. Egyébként a rektor is leváltották a forradalmi tanács alakuló ülésén. Fogarasi Béla november 4-e után azonban úgy reagált, hogy nem az a szervezet akarta leleptetni, mint amelyik kinevezte, így nem került sor végül is rektorcsere-re. Mielleg akkor már idős ember volt, és nagyon elfoglalt, akadémikus. Fogarasi 1957 nyaráig volt rektor, akkor saját kérésére felmentették és Háy Lászlót nevezték ki utódjává.

— **Mennyire volt kitapintható, s egyáltalán milyen volt a diákok hangulata 1956 elején? Milyen politikai csoportosulások voltak megfigyelhetők akkoriban az egyetemen?**

— **Csoportosulásokat nem lehetett észrevenni, de egy dolgot igen. A DISZ-bizottsággal és a DISZ-titkárral szembeni állásfoglalások, törekvések, illetve az ifjúság mozgatója a DISZ-vezetők megkerüléseivel; ilyen jelenségek voltak nálunk már tavasszal is.**

— **Milyen jellegű megmozdulások voltak ezek?**

— **Inkább kulturális megmozdulások, vagy bizonyos személyek kiválasztásával kapcsolatosak, amikor is nem a DISZ-bizottság jelöltjeit fogadták el. Ez még nem formálódott valamiféle politikai nézettel, nem volt ez megfogható nézetrendszer, a demokratizmust hiányolták, lázadás-féle volt inkább.**

— **Mik voltak azok a fő problémák, amik foglalkoztatták a hallgatókat és a tanárokat az ön párttitkársága idején?**

— **Nem annyira anyagi jellegű (pl. ösztöndíj) követeléseik voltak, hanem a demokratizmussal összefüggőek. Foglalkoztatta a diákságot a szovjet csapatok visszavonásának kérdése, a szólásszabadság, a véleménynyilvánítás lehetősége, az oktatásba való beleszólás, általában partnereség az egyetemi vezetéssel. A réteg ifjúsági szövetségek**

— **A felső vezetés politikai hibái miként tükrözödtek az egyetemen?**

— **A hallgatók többsége rendszeresen olvasott, tehát tájékozott ember volt. Akkor elég nagy létszámú tanultak paraszt származásúak (a tsz-ek szervezése az idő tájt folyt), nagy arányt képviseltek a szakértettségek, akiknek a többsége munkás volt. Ők több realérzékkel rendelkeztek, s nem mindig hitték el, amit mondtak nekik, s fel is szólaltak emiatt (például egy 51-es Gerő-beszéd után), és sajnos sokat közülük éppen ezért el is távolítottak az egyetemről. Aztán 1956-ban kaptak lehetőséget, hogy esztin befejezzék tanulmányukat.**

— **Milyen módszerekkel igyekezett kivédeni az egyetemi pártbizottság, pártvezetés az olyan hibákat, amiket a felső vezetés elkövetett?**

— **Elég nehéz volt. Megtartva a terminológiát, ami akkoriban kötelező volt, megpróbáltunk olyan súlypontokat keresni, olyan gondolatokat kiemelni, amelyekkel közös nyelvet találhattunk a hallgatóssággal. Azt akartuk, hogy értsek: mi — úgy tűnik — sablonos szöveget mondtunk, de azért ennek is megvan a realitást akaró, jót tenni akaró, a szegénységet megváltó törekvése. Nagy volt az el-**

szántság, hogy a hallgatók lássák, ilyen körülmények között is lehet és érdemes tenni, hogy ne legyenek cinikusak. Igyekeztünk a lehető leg-szorosabb kapcsolatot tartani a diáksággal — különösen 1956 szeptemberétől —, nem egyszerűen lesöpörve véleményüket. Alapvetően úgy fogtuk fel, hogy jó szándékú, esetleg megzavarodott emberekről van szó, tehát nem ellenségnek tekintettük, s ez lehetővé tette, hogy a legnehezebb időszakban is hallgattak. Nem azért, mert féltek, hanem olyan kontaktus volt, amelyben lehetett hatni a diákok túlnyomó többségére.

— **Az egyik kritikus pont, amikor attól tartottunk, hogy valami robbanni fog, az a Rajk Lászlók temetése volt, október 6-án. Össz-budapesti megmozdulást szerveztek. Meditáltunk, mit csináljunk. Végül úgy döntöttünk, hogy menjen ki mindenki, aki akar, de zárt sorban, fegyelmetten, mert akkor jobban lehet egymásra hatni. Az egyetemek közül a Közgáz volt az, amelyik a legnagyobb létszámú és a leg-szervezettebben vett részt. Ez is egyfajta gesztus volt, s jellemző pártbizottságunk munkamódszerére, felfogására.**

— **Ilyen légkörben érte tehát az egyetemet az ellenforradalom. Hogyan zajlottak itt az események?**

— **Október 23-án folyt a vita, hogy kivonulni vagy nem. Az egyetemi pártbizottság egész nap együtt ült, ott volt a rektor is, jöttek az országos központból, a budapesti és a kerületi pártbizottságtól is. Ellentmondóak voltak az instrukciók, más mondtott az, aki a pártközpontból jött, más, aki a budapestiről, illetve a kerületből. Aki az országos központból jött, például azt mondta, hogy ne vonuljunk ki, mert provokáció veszélye fenyeget. Végül az a döntés született, hogy megünyk, igen ám, de közben közzétették a belügyminiszter rendeletét, amely megtiltotta a felvonulást. A diákság a kollégiumokban, illetve az egyetemen összeszedhető volt, s megpróbáltuk lebeszélni őket. Ezen ott volt Fogarasi Béla és Vajda Imre is. Nagy vita alakult ki, de úgy tűnt, hogy sikerült lebeszélni őket. Közben azonban a portáról beszóltak, hogy a tüntetési tilalmat feloldották. Ez mutatja az akkori vacillálást. Az utcán pedig már ez a fegyelem nem volt tartható.**

— **A közgázosok milyen aktív-an vettek részt a felvonuláson?**

— **A fő hangadók a műegyetemisták voltak. A közgázosok realitátsággal viselkedtek, mert őket a korábbi**

események nem sokszereűen érték. Október 23-a után végig bent voltam az egyetemen, bent is aludtam. Órséget szerveztünk — fegyvert könnyen lehetett szerezni —, főleg a kapunál, hogy illetéktelenek nagy csoportban ne jöjjenek be és a lépcsőket is átnéztük a padlásig. Nagyjából sikerült is a rendet fenntartanunk, de aztán az otlévköre is erősen hatott a hangulat. Sok diák is bent aludt az egyetemen, a menza is működött. Érdekes volt, hogy amikor elhangzott Mindszenty beszéde, egyből értették, hogy miről van szó, s azt ők már nem akarták. Akartak változtatni ugyan, de nem úgy, ahogy Mindszenty.

— **Ún milyen vezető volt, milyen vezetési módszereket alkalmazott? Ezt azért is kérdezem, mert nagyon fiatalon, 28 éves korában lett párttitkár.**

— **Kiforratlan voltam. Arra törekedtem, hogy egy-egy kérdés eldöntésénél lehetőleg mindig legyenek ott azok is, akik mellette vannak, meg azok is, akik ellenzik. Könnyebben lehet ugyan dönteni egy egysíkú, egycarú társulatal, de ennek óriási veszélye van. Ily módon viták keletkeztek, amelyekből hasznosítható gondolatok születtek. Másrészt ez kissé le is szerezte a szélsőségeket, mert akármi volt is a döntés, mindenkinek módja volt kifejteni a nézetét, s mindenki érezhette, hogy a határozat, ha nem is teljesen az ő szája íze szerint, de részvételével jött létre. Ezzel kiküszöbölhették, hogy szervezett kereteken kívül hangoztassa nézetét. A hallgatók bizonyos hivatalos határozatokkal szembeni megnyilatkozásait sem úgy kezeltem, hogy az eleve ellenséges nézet, hanem úgy, hogy vagy nincs ilyen információja, mint nekem, vagy éppen séggel nekem van más információim.**

— **Törekedtem arra, tanárokkal szemben is, hogy világosan megmondjam mindenkinek (annak is, akivel egyetérték, annak is, akivel nem), mi az, amiben számíthat rám, s mi az, amiben nem. Volt olyan, akivel nagyon nem egy nézetet vallottunk, de ugyanakkor kölcsönösen becsültük egymást, s tudtuk, hogy bizonyos dolgokról főléseges is egymással vitázni. Úgy érzem, sikerült megtalálnom a hangot mindenkivel.**

— **Persze azért, ha valaki valamit nem értett meg, vettem a fáradságot, hogy meggyőzzem. Nem dogmák alapján ítélt meg az embereket, s ezt ők is érezték. Kialakult a bizalom a részükre.**

Borsi László

IFJÚSÁGI PARLAMENT + IFJÚSÁGI PARLAMENT + IFJÚSÁGI PARLAMENT

Az ifjúsági parlamentek őszi sorozatát az egyetemen október 22-én a könyvtári dolgozók összejövetele nyitotta meg.

A 38 könyvtárban dolgozó fiatal (vagyis 35 éven aluli) közül nagyjából a fele jelent meg. A tanácsteremben a meghívottakkal együtt összesen 27-en vettek részt a parlamenten.

Ekes Ildikó KISZ-titkár köszöntötte a jelenlévőket, köztük Walleshausen Gyulát, a könyvtár igazgatóját, valamint Palánkai Tibor rektorhelyettesét és Kollár Zoltánt, az általános kari pártszervezet titkárát.

Elsőként Walleshausen Gyula tartott beszámolót az 1978 óta eltelt időszakról. Mondandóját a fiatalok előzetesen betervezték kérdéseik, kéréseik, problémáik alapján állította össze. Négy fő csoportba osztotta gondolatait. Beszélte a káderpolitikáról, munkaügyi kérdésekről, kulturális és szociális problémákról, valamint egyéb dolgokról.

A káderpolitikával kapcsolatban felmerült a fiatalok között a perspektíva, valamint a továbbképzés kérdése. Az igazgató elmondta, feladat annak a megállapítása, hogy a kialakítandó munkakörökhöz passzol-e a dolgozók felkészültsége, s ekkor lehet szó továbbképzésről, esetleg egyes emberek más munkakörben való foglalkoztatásáról, átirányításáról. Ennek feltétele, hogy ki kell dolgozni a szervezeti modellt. Egyébként sok tanfolyamon vehettek részt a dolgozók (49 tanfolyamon 30-an), de sok esetben ennek nem vette hasznát a könyvtár, mert az illető munkájában nem látzott a továbbképzés eredménye. A könyvtár vezetői akar-nak szervezni tanfolyamokat,

Ifjúsági parlament a könyvtárban

például könyvtárkezelőt, vagy posztgraduális informatikaképzést.

Lényeges kérdésként merült fel a bérezés. Ez olyan vonatkozásban is megnyilvánult, hogy azoknak a fizetése is emelkedjen-e, akik túl nagy hasznát nem hajtának a könyvtárnak, noha felsőfokú végzettségük van? Erre a jövőben sem lesz kilátás, részben azért, mert nincs elegendő beralap, részben pedig azért, mert nem is lenne igazságos. Inkább azoknak a munkáját ismerik el anyagilag is jobban, akiknél javulást észlelnek, illetve akik magasabb szinten dolgoznak. Egyébként a diplomások aránya a könyvtár dolgozói között 52—

53 százalék, ami az ideális egyharmadnál lényegesen nagyobb. Nagyon alacsony a pá-lakezdeők fizetése, 2400—2800 forint között mozog. (Ezzel kapcsolatban, hozzászólásában Huszár Ernőné megjegyezte, hogy ha ez így megy tovább, nem fogunk kapni megfelelő szakembert, s ez a népgazdaságnak is rossz.)

A publikációs lehetőségeket érintve az igazgató megemlítette, hogy közzéadásra megjelentetésére rendelkezésre áll az Egyetemi Szemle, könyvtári téma esetén pedig bárkinek az írása megjelenhet szaklapokban, folyóiratokban. Fontosnak tartja, hogy témájuk legyen a fiataloknak.

Kérdések érkeztek a nem-ztközi rendezvényeken való

részvétellel kapcsolatban is, amelyhez Walleshausen Gyula annyit fűzött, hogy nehéz dolog, megoldásként pedig leg-feljebb a szocialista országok társkönyvtáraival kialakítandó cserekapcsolat kínálkozik.

Nagy súlyú szerepelt az ifjúsági parlamenten a munka-ido kérdése. Többben szorgalmazták a rugalmas munkakezdeés, illetve a kötetlen munka-ido bevezetését. A rugalmas munkakezdeésre az igazgató szerint van lehetőség (a jelenlegi szűkös szobakörülmények között még ajánlatos is) még-pedig egyéni elbírálás alapján és osztályvezetői döntés eredményeképpen. Kötetlen munkaidőben csak az igazgató és az igazgatóhelyettes dolgozhat, de rendszerint ez több munkaidőt jelent, mint napi nyolc óra.

A fiatalok érdeklődtek a kulturális fejlesztési alap felhasználásáról, nevezetesen arról, hogy kap-e a könyvtár is ebből? Az igazgató szerint ezt az alapot működési ágazatonként osztják szét, nem pedig szervezeti egységeként, de a könyvtár dolgozói közül bárkinek lehetősége van részt venni, mondjuk, a tánckar működésében. Egyébként a könyvtár újabbán képviselteti magát a köznevelődési bizottságban.

A résztvevők szóltak még a könyvek csonkításáról, és erre szeretnék is nyomatékkal felhívni az egyetemi hallgatók figyelmét.

A nem túlzottan aktív ifjúsági parlament végén megválasztották a könyvtári fiatalok küldötseit az egyetemi parlamentre. Ezek szerint Kékesi Jánosné, Lévai Klára, Tóth István és Ekes Ildikó képvisel majd a könyvtári dolgozókat.

Fotó: Simonyi Tamás

3. A személyi kultusz

Beszélgetés Kiss Árpád filozófiaprofesszorral

— Különbséget kell tenni a „személyi kultusz” — kifejezés verbális jelentése és valódi tartalma között. Nem lehet ugyanis szó szerint, egy személyiség körül kialakult kultuszként értelmezni, illetve ez így csak nagyon felszínes jelenséget ragad meg. A személyi kultusznál kevésbé fontos az, hogy tömjenezik-e a vezető egyéniséget vagy sem, hiszen ez utóbbira is van egy jó pár példa, Novotny, Gomulka, Gierek (és még folytathatnám a sort) körül úgy alakult ki személyi kultusz, hogy nem tömjenezték őket. Nem azonosítható a személyi kultusz a sztárkultusszal; vagy a vezérek dominanciájával sem. Ezek minden kizsákmányoló osztálytársadalom mindig fellelhetők, de mégsem jellemezzük személyi kultuszos uralomként ezeket az osztálytársadalmakat. Ez a kifejezés először 1953. júliusában jelent meg, az SZKP létrejöttének 50. évfordulóján kibocsátott tézisekben. Ott a személyi kultuszt a kollektív vezetéssel ellentétben vezetésmódszerként határozták meg, amely lebecsüli a néptömegek aktivitását, passzivitása kárhoztatja őket és mindent egy vezető érdemének és megfelelő bevezetésének ítéletének vet alá.

A személyi kultusz egy körülhatárolható, munkásmozgalom belüli jelenség, amely a szocializmus egy adott időszakára jellemző torzításként deformálja a szocialista éföttest. Alapvető jellemvonása a voluntarista — szubjektívista vezetés. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az objektív feltételeket figyelmen kívül hagyja, illetve túlvagy alulértékeli, de mindenképpen egy az objektív körülményeknek meg nem felelő irányvonatot jelent. Az alapvető itt az objektív feltételekre való inadaptív reagálás. A személyi kultusz vezetés egy meghatározott parciális ökonomikus koncepcióból csinál általános politikát. (Pl. a sztálini kultuszban a gazdasági növekedés mitizálása a gazdaságpolitika egyik fő alapja.)

A személyi kultuszos vezetés alapvető jellemzője az a szemlélet és annak gyakorlati érvényesítése, hogy a néptömegek éretlenek ahhoz, hogy maguk irányítsák a sorsukat és alapvető, lényegi kérdésekben állást tudjanak foglalni. Ebből adódik a vezetés paternalisztikus viszonya a néphez. Úgy igyekszik viszonyulni a tömegekhez, mintha jó atya lenne. Helyzetük, kizárásukkal kívánja megoldani a felmerülő problémákat. A személyi kultuszos vezetés ezt csak úgy teheti meg, ha a néptömegek aktivitása helyett egy adminisztratív apparátusra támaszkodik. Ebből következik aztán az adminisztratív, felülről jövő rendszabályok erőteljes elburjánzása. Egy olyan felsőbbrendű viszony alakul ki ily módon, amelyben az apparátus szerepe meghatározó. Az apparátus mindegyik fajtájáé: a pártapparátusé a párttagsággal szemben, a szakszervezeti apparátusé a szakszervezeti tagsággal szemben, az államszervezeté az állampolgárokkal szemben — az apparátus domináns tényező lesz. Így viszont az az eredeti feltételezés, hogy a nép éretlen és nem elég aktív, ismét megerősített nyer, hiszen a nép már ténylegesen nem mozoghat teljes szabadsággal, vagyis nem lehet kezdeményezően aktív. Ebből megint az a következtetés adódik a személyi kultuszos vezetés számára, hogy ha a fontos döntésekben, neki kell dönteni helyette.

Előzőekben szoros kapcsolatban van a személyi kultuszos vezetés sajátos viszonya a marx-lenini ideológiához. Az ideológiának az lenne a funkciója, hogy feltárja a problémákat, előre lásson, s így segítse az előrelépést. Ezzel szemben az ideológiai munkát alárendelt helyzetben tartják, kiszolgáló jellegű szerepet szánnak neki. Ebből a következik, hogy akadálvázzák önálló belépését, mert annak során kiderülne, hogy a valóság és a marx-lenini teória, illetve a „hivatalos” irányvonal között jelentős szakadék van. Az ideológiai tevékenységet tehát arra leveznek kárhoztatni, egyes területeken kisebb-nagyobb sikerrel, hogy a politikát közvetlenül kiszolgálja.

Ennek érdekében találjon olyan idézeteket, amelyekkel mintegy a marxizmus-leninizmus tekintélyével alá tudja támasztani azt, hogy amit pragmatikusan csinálnak, az az elveinkből következő, neki megfelelő gyakorlat. Így a marxizmus meggyőzően megfogalmazza az életet. Idézetek, hivatkozások citálásával igyekeznek deformálni és „helyettesíteni” a marx-lenini elméletet, és annak lényegét, a konkrét helyzet konkrét elemzését. Miután az ideológiát ily módon a vezetés prakticista módon igyekszik deformálni, törekszik felhasználni, annak tekintélye csökken. Helyébe azt a hitet igyekeznek táplálni, hogy a „vezér bölcs”, a vezér minden megnyilvánulása ezért a bölcsesség maga. „Ő mindent helyesen lát”, stb. Ezért, hogy ha az ideológia ellentmond a „vezérnek”, akkor „az ideológiát nem jól betűragó módon értelmezték, s az élethez kell fordulni igazolandó a vezér igazát. Így lesz a személyi dicsőítése a marx-lenini ideológia elhallgattatásának, az elvek és a gyakorlat, a politikai döntések és a valóság közötti ellentmondás feloldásának és a tömegek ellenvetése felszámolásának eszköze.

Az elmondottakból kiderül, hogy amikor személyi kultuszról beszélünk a szemlélet és a vele megfelelő gyakorlat egy egész rendszeréről van szó. Ebből a rendszerből nem lehet egyetlen elemet kiragadni és azt azonosítani az egész jelenséggel.

— Milyen okokra vezethető vissza a személyi kultusz kialakulása?

— Erre általánosságban nehéz válaszolni, konkrétan, országoként kell megvizsgálni. Nem lehet tehát az okok keresésénél a politikai rendszerből kiindulni, mint ahogy a külső tényezőkből sem — hiszen 47–48-ban is rendelkezésre állt már a személyi kultusz mintája, mégsem alakult ki addigra vagy akkor még egyik kelet-közép-, kelet-európai országban sem.

Az okokat sokkal mélyebben, a társadalmi, történelmi gazdasági fejlődés egyes sajátosságaiban kell keresni. Gondoljunk például a Szovjetunióra. A gazdasági elmaradottság felszámolásának szükségessége a gyors ütemű helyreállítás, az iparosítás, a kollektivizálás végrehajtása, s a szocializmus éretné gyengeségére, a külső és belső ellenséges veszély miatt mindezek égetően sürgős végrehajtásának igénye, melyet még nyomtatékosabbá tett a külső veszély, a fasizmus megjelenése — megkövetelte a problémákra gyorsan és hatékonyan reagáló vezetést és végrehajtást. Ennek optimális módját vélték megtalálni a kollektív vezetés módjában. A sztálini vezetésével és a döntési jogkörök gyakorlati centralizálásával.

A probléma másik oldala a társadalmi csoportok jellegéből is keresendő. A jelentős kispolgári rétegek, a kulákok nagy száma, ugyanakkor kis számú nem kellően szervezett munkásság ugyancsak az erős központi vezetés kialakulását segítették elő. Ehhez még hozzájárult a nagytömegű szegény parasztság, a maga egálitárius szemléletével, ami szintén szektás irányba tolt a vezetést.

— Ez volt az alapja a tömegek éretlenségéről szóló tételnek?

— Igen, ez volt a tapasztalati alapja. Hiszen az októberi forradalmat közvetlenül követő időben még a kis számú munkásság soraiban is jelentős volt a mensevikék és egyéb nem bolshevik irányzatok hatása. Ismeretes, hogy a forradalmat követő polgárháborúban az öntudatos munkások egy része elpusztult. Másik része kiemelkedett az osztály soraiból és különböző rangú vezetővé lett. Ugyanakkor a húszas évek közepétől az iparosítástól kezdve rengeteg paraszt vándorolt a falvakból a városokba és vállalt munkát az iparban. De ezekre sem lehetett egy ideig, mint politikailag öntudatos tényezőre igazán számítani, hiszen szemléletü-

ket, életmódjukat meghatározta korábbi életmódjuk, múltjuk, és ezen nem lehetett egy-hamar változtatni.

Visszatérve az előző kérdésre, és most már bekapcsolva az imént vázoltakat is, a következőképpen lehetne összefoglalni a történeti lényegét. Az éles, sőt olykor éleződő osztályharc körülményei között, szükségszerűen megszilárdult és megnőtt az államigazgatási, adminisztratív szervek hatalma. Ez elősegítette, hogy egy adott gazdasági, politikai irányvonal mellett, minden eszközzel latba vessenek.

Amikor pedig a kérdés a harmincas évek elején a fasizmus és a közeledő háború végének feltűnésekor úgy fejlődött fel, hogy vagy ennek az irányvonalnak a folytatása, vagy a kapitalizmus restaurációja, akkor már könnyű volt a KB-val, vagy akár a kongresszussal is elfogadtatni az eddig követett alternatívát. A vezetésen belül ebben a kérdésben kialakult egy bizonyos fajta konszenzus.

Ahogy azonban nő az eltelentmondás az objektív körülmények és a sztálini vezetés irányvonala között, ahogy ennek nyomán kezd lazulni az egyetértés, úgy válik egyre dominánsabbá a presszió az adminisztratív eszközök alkalmazása, a represszió, amelyek révén a síma, konzervens végrehajtást akarták biztosítani a szubjektívista voluntarista torzítások és elkövető politikai vezetés számára. 1935–36-ra aztán kialakult a szocialista rendszer jelentős hatalmi túlsúlya és Sztálin, vagy környezete kezébe kerülése; a párt sajátos (nem formai) jegekben megnyilvánuló militizálása, amelynek során e szervezet is különálló, atomizált párttagok tömegévé válik, akik nem képesek nyomást gyakorolni a felső vezetésre, a néptömegek olyan típusú szervezése, (pl. a szakszervezeti mozgalom teljesen formálissá változtatásával), amely nem teszi lehetővé a hatékony beleszólást a felsőbb szintű döntésekbe, stb. Összefoglalva: érvényesült az adminisztratív, a politikai felépítmény dominanciája a társadalom fölött.

— Felmerül a kérdés, mennyiben teszi lehetővé ezeket a kialakításokat a tömegek éretlenségéről szóló tétel, amelynek — mint látuk — objektív társadalmi-történelmi alapja van?

— Az öntudatlan, képzetlen munkástömegek valóban éretlenek a döntésben való hatékony részvételre. Ebből adódik az egyik alternatívaként a következtetés: — a kispolgári tömegek öntudatos munkássá válásának mértékében (amely folyamat állandóan végbe ment) az utóbbiak önmeghatározását szorgalmazni kell azal, hogy a szakszervezetek és a pártszervezetek kezdjék el az új munkásoknak a munkásszocialista öntudatos tagjává váló szervezését. Ez természetesen igen hosszadalmas és nehéz feladat. Létezhet azonban egy másik alternatíva is, amely rövid távon több kézzel fogható eredménnyel kecsegtet: elsősorban egy adminisztratív hatalomra kell támaszkodni a szocializmus építésének előmozdítására, olyanra, amely magukat a munkástömegeket is megrendszabályozza és megfelelő cselekvésre rábírja. (Jól tükröződik ez az akkori szovjet munkatörvénykönyvben és a sztálini alkotmányban is.) Meg is indokolták ezt a koncepciót, mondván, hogy kevés az öntudatos, sok az öntudatlan munkás, meg kell tehát rendszabályozni őket. És valóban szükség volt a még munkástömegekben is fellelhető kispolgári vagy prekapitalista tendenciák ellensúlyozására, emellett azonban jelentős gondot kellett volna fordítani az osztályos szervezésükre is, hogy ez által megerősítődjenek a kedvező feltételei annak, hogy hatékonyan beleszóljanak a döntési mechanizmusokba, a vezetők ellenőrzésébe az ügyek intézésébe. Ezt a feladatot viszont elhanyagolták.

Egy példa arra, hogy a szubjektívista jellegű, ökonomista szemléletű vezetés mellett mennyire szükségszerűen alakulhat ki olyan vészhely-

zetekben, amikor gyors, hatékony döntésre van szükség, az adminisztratív vezetés. A húszas évek végén a harmincas évek elején a kolhozok vezetésének sajátosság reformja.

Gyenge természetmennyel jelentős feszültséget okoztak mind a paraszti tagjaik között, mind a társadalomban. Erre való reakcióként a kolhozbeli párt-szervezeteket átalakították igazgatóságokká, vagyis állami adminisztratív intézményekké, amelyeknek szinte kizárólagos feladatuk a megfelelő hozamú termés biztosítása lett. Ezzel a példával is a személyi kultusz vezetés logikáját akartam érzékeltetni. Egy reális veszélyhelyzetben kedvezőtlen körülmények között, amikor is különféle alternatívák adódnak a felmerült stratégiai jellegű, vagy nagyobb horderejű problémák megoldására, az idő szorító kényszere miatt, rendszerint a legkézenfekvőbbnek, a legegyszerűbbnek látszó megoldást választják. A felülről jövő „operatívabb” döntéshozatalt és a még nem teljességgel kifejlesztett konszenzus „pótlására” az államszervezetre, az adminisztratív módszerekre való támaszkodást. Amikor aztán védeni akarják a kitüntetett alternatívát, akkor repressziókat, adminisztratív rendszabályokat, esetleg törvényellenes pereket kell alkalmazniuk. Vagyis ez a deformáció sajátos önmeghatározás szerű (Természetesen — mint az elején már mondtam — egy, vagy egynéhány hibás döntés vagy végrehajtott módszer még nem személyi kultusz. Erről csakis egy sajátos koherens szubjektívista vezetésű rendszer és általa deformált gyakorlat esetében beszélhetünk.)

A személyi kultusz oka tehát a történelmi-társadalmi körülmények által felvetett társadalmi jelentőséggel bíró alternatívákra adott szubjektívista válasz, amely szükségképpen rossz döntést involvál. Politikai jellegű válaszlőr van szó, tehát nem kizárólag személyi sajátosságokon alapuló döntésekről, olyan alternatívák megválasztásáról, amelyek reális, racionálisan alátámasztható alapja van, de amely megmarad a felszínen, az evidensnek tűnő paternalisztikus alternatíva mellett.

— A beszélgetés elején úgy fogalmazott, hogy a személyi kultusz a munkásmozgalomra jellemző kategória, csakis arra használható. Mi az a sajátosság ebben a mozgalomban, ami létrehozta, megszülte ezt a jelenséget. Hiszen egy bizonyos politikai alternatíva mellett elkövetéshez egy feszült helyzetben rossz döntés stb. más társadalmi rendszerekben is előfordul, mégsem vezet személyi kultusz kialakulásához.

— Nagyon fontos látni, hogy a személyi kultusz kifejezését egy szűk értelemben a forradalmi munkásmozgalomban felbukkanó jelenség jelöléséként uralmon lévő kommunista pártokról szólván használtuk. E helyzetük jobban kiélezi az alternatívákat és azok megválasztása után is ambivalens stb. teszi a helyzetet. Először is megvalósították a szocializmus építését, mégpedig felülről jövő programmal és döntően felülről jövő kezdeményezések útján. Az új társadalomnak így is igen sok eredménye lesz. Ily módon a vezetés adott vonala pozitívan hat a tömegekre, megerősíti azoknak a rendszerrel való konszenzusát. Mindenki számára úgy tűnik, hogy ezen az úton kell továbbhaladni, mert így egyszerűen lehetett elérni két fontos célt, eredményeket és konszenzust. Amikor a más társadalmi rendszereket illeti — természetesen ott is van szubjektívista vezetés stb. de azt — mint már az elején jeleztem —, nem nevezük személyi kultusznak. Másrészt egy hatalmon nem lévő kommunista pártnál a személyi kultusz nem úgy jelentkezik és nincs akkora kihatása, mint egy győztes szocialista országban. Ott az inadaptív cselekvésnek azonnal érezhető negatív következménye lesz. Persze egy hatalmat bíróknál pártnál is előbb-utóbb kiderül, hogy rossz az irányvonal, de akkor már túl sok ember érdekelt

a megtartásában. Ebből következően a személyi kultuszos vezetés által deformált intézmények merevsége, az átállásra, a „ne tovább” érzékeltetésére való képtelensége. Ugyanakkor viszont éppen annak a ténynek következtében, hogy a torzulások ellenére is épül a szocializmus, fejlődnek a szocialista intézmények, a párt, a néptömegek — megerősítődik mind több feltétele a deformáció leküzdésének is. Köztudomású, hogy mindenütt a szocializmus erői, a párt látott neki a személyi kultusz leleplezésének és következményeit is annak vezetésével számolják fel.

— Az a tény, hogy a személyi kultusz okait a történelmi gazdasági, társadalmi fejlődésben kell keresni, azt jelenti-e, hogy a történelmi, gazdasági, társadalmi fejlődés csak egy meghatározott szintjén alakul ki ez a jelenség?

— Nem. A személyi kultusz létrejötté különböző történelmi, gazdasági, társadalmi szituációban, különböző fejlettségi szinteken. Lásd a Szovjetuniót a harmincas években, Csehszlovákiát az extenzív fejlődés egy magasabb fokán az 1960-as években, vagy Lengyelországot Gierek idején, az intenzív fejlesztés szakaszában.

— Az elmondottakból arra lehet következtetni, hogy a személyi kultusz kialakulásának potenciális veszélye mindenütt megvan.

— Igen. Éppen azért fontos hangsúlyozni az okokat és feltételeket.

A néptömegeket, sőt a párttagokat is éretlennek tartó politika (paternalizmus), a monolitikusan szervezett, centralizált párt, az ideológia torz felhasználása, a szocializmus felülről jövő építési programja — ezek a tényezők szorosan összefüggnek. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy közös gyökerek az elmaradottságban, a perifériáról való elindulásban, nagy gazdasági feladatok ellátásának szükségességében, meglehetősen fejletlen társadalmi viszonyokban, a politikai kultúrátalanságban, a centralizált vezetést követelő meghatározott gazdasági célkitűzésben keresendő. Ezek a tényezők elég erősen determináltak az eddigi szocialista forradalmak és a szocialista fejlődés.

— Determináltak, de azért ez sem teljesen predeterminisztikus. És mindenképpen figyelembe kell venni a fenti tényezők közé az időtényezőt, ami szintén nagyon fontos. A gyorsító ütemet, amit nem a kalandorosság váltott ki, hanem objektív körülmények. Mert ha volna idő, hogy évtizedekig, évszázadokig békés viszonyok között fejlődjön a szocialista társadalom, akkor nem kellene annyira kiélezett alternatívák között és időzavarban dönteni.

Ugyanakkor itt sem érvényesül a predetermináció, az adott körülményekből nem feltétlenül és elkerülhetetlenül következtek a kérdések ilyen-fajta eldöntése. A tömegek bekapcsolása a döntésekbe, a szélesebb demokratizmus is lehetővé volna egy hatékonyabb fejlődés alapja. Erre példa Jugoszlávia önmeghatározásra történő áttérése az ötvenes években. Az akkor olyan nagy lendületet adott a jugoszláv ipar fejlesztésének, amivel 1955–56-ig nagyon gyorsan tudtak haladni. Más kérdés, hogy 55–56-ban változtatni kellett volna ezen a rendszeren.

Egy adott társadalmi fejlettségen belül, egy adott szituációban tehát több alternatíva közül lehet választani. Nincs predeterminált még akkor sem, ha gyorsított ütemben kell egy történelmi elmaradást behozni. Az, hogy hogyan ismerki fel a helyzetet, hogyan reagálnak rá, mennyire veszik igénybe az emberi tartalékokat, ezek mind fontos hatótényezők.

— Ön szerint, ha egy nyugati országban kerülne sor szocialista átalakításra és fejlődésre, ott sem lehetne kiküszöbölni a rendszerből a személyi kultusz veszélyét?

— Úgy gondolom, hogy nem. Akármilyen demokratikus vitákat meg a társadalmi, gazdasági élet kulcskérdéseit, egy ponton túl nem lehet demokratikus keretek között vitatkozni. Például a beruházási források elosztásánál nem lehet figyelmebe venni az antagonisztikusan szemben álló felek minden érdekeltjének véleményét. Ez viszont azt

jelenti, hogy ezen a bizonyos ponton túl, adminisztratív, vagy egyéb hatalmi úton le kell zárni a vitát. Ebből következően ugyanilyen módon is biztosítani kell, hogy az osztályellenállást tanúsító hátterbe szorult felek is végrehajtsák a számukra hátrányos döntést. Ez viszont, természetesen, ha minden társadalmi kérdésre kiterjedővé és rendszerezővé válik — az adminisztratív intézkedések elburjánzásához, túlzott centralizációhoz vezethet, ami végül is alapja lehet egy személyi kultuszos vezetésnek (egyéb fentebb már jelzett vonások egyidejű megjelenése esetén).

— Az ön példájánál maradva, ha a beruházási források elosztásának arányáról nem is lehet megkérdezni minden érintettet az elosztás módjáról, alapvetően igen.

— Elvontan vizsgálva, mindig szükség lenne az emberek megkérdésére, és úgy vélem, a fejlődés efelé is tart. De ma még nincs erre minden esetben lehetőség, mert az időtényező most még hat. Vannak szorongató helyzetek, (persze meggondolva a szükséges döntéseket), komoly problémák keletkezhetnek. Ha például egy ilyen alkalommal beábrándunk annak a demagógiának, amely azt követeli, hogy mindenképpen rendezzünk széles körű nyilvános vitát, mert úgy demokratikus a döntés, akkor nagyon ráfizethetünk.

— Rátérve egy újabb témára: a szocialista országokban fellépő személyi kultusz hogyan hatott a nyugati országok munkásmozgalmára, illetve milyen szerepe volt az eurokommunizmus kialakulásában?

— A személyi kultusz a maga szubjektívista politikájával „sikeresen vadított el” olyan kapitalista országbeli tömegeket, amelyek a szocializmus mellé állíthattak volna. Először a harmincas évek perelével tett — legalábbis ingadozóvá — széles antifaszista tömegeket. Aztán hatott még egyszer, amikor a kultusz lelepleződött. Sajátos módon ekkor nagyobb hatást gyakorolt, mint a perek előfordulásakor a harmincas években. Akkor ugyanis nemcsak Sztálinék, hanem más antifaszisták is mondhatták, hogy a németek ötödik hadosztályával való leszámolás teszi szükségessé a belső tisztogatást. Az ötvenes évek derekán, amikor a személyi kultusz ügyei napvilágra kerültek, a tőkés Nyugat a szocialista rendszer önvisszalatárolásból nem azt emelte ki, amit kihangsúlyozott például Nixon leváltásakor, vagyis hogy az adott rendszer véget tud vetni a törvénytelenéseknek, hanem azt, hogy íme bebizonyosodott, hogy ez egy zsarnoki rendszer. Ezzel újabb hatalmas tömegek távolodtak el a mozgalomtól.

Problematikus volt a már potenciális politikai szövetségessé váló viszony is: hosszú ideig például a szocialdemokráciát szocializmusként értékelték, és ez a jobb-olddali szocialdemokrata manőverek mellett) akkor természetesen akadályozta a munkásegység kialakulását. Hatott a személyi kultusz a nyugati kommunista pártokra is, amennyiben azok a maguk módján szintén elkövették a személyi kultuszos hibákat. (Ennek a hatásnak volt tulajdonítható például egyes pártok taktikájának megmerevedése, a párton belüli viták egyikének, másikának túldrámatisztálása stb.)

Az, hogy nem sikerült a személyi kultusz minden megnyilvánulásától, minden gondolat reflexétől, minden szervezeti, vagy módszertani maradványától megszabadulni — ez lesz az egyik objektív alapja az eurokommunizmus kritikájának. Sok esetben azt mondja ki, amiről mi szívesen lősen nem beszélünk. Az viszont már nem jogos, hogy ha az eurokommunizmus egyes képviselői mindezekből szovjetellenes és a létező szocializmus ellenes koncepciókat dolgoznak ki. Az pedig különösen nem jó, mondhatni nagy tévedés, amikor azt állítják, hogy ezeknek a hibáknak az elkerülése végett mindent ellenkező módon kell csinálni, mint ahogyan mi csináltuk. Ezzel személyi kultusz maradványait, torzulásait még nem teljesen túlhaladott társadalmat — amely akkor is, ma is szocialista — nem lehet egy merev társadalmi nyugodó platformról kivitítani.

Gém Erzsébet

Ajkukról ki sem fogy a nóta...

Aranydiplomás énekkarunk

Egyetemünk énekkara ez év tavaszán a kórusok minősítő-versenyén megkapta az elérhető legmagasabb fokozatot. Ebből az alkalomból beszélgettünk G. Horváth Józseffel, kórusunk karnagyával.

— **Mióta vezet az énekkarunkat?**

— Közel négy éve. 1978-ig ketten végeztük ezt a munkát (Szári Mihállyal), az utóbbi két évben egyedül dolgozom.

— **Van-e valami más elfoglaltsága is ezen kívül?**

— Rendszeresen vezényelek oratóriumokat és zenekart a Fővárosi Tanács dísztermében, tavaly Verdi Requiemje, idén Bach Magnificat című műve, és Händel Messiása szerepelt a repertoáron. Ez évig a Pedagógus Szimfonikus Zenekart vezetem, de ezt idén (betegségem miatt) kénytelen voltam abbahagyni. Ezen felül a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban tanítok.

— **Milyen műltra tekint vissza a kórus?**

— Tavaly ünnepeltük 30 éves fennállásunkat. Mind a régi kórusok, mind a régi karnagykor szíves örömet jelentett vissza az évfordulóra. Abban, hogy méltó ünnepséget rendeztünk, nagy érdeme volt az egyetem vezetésének. Körülbelül 30 számot adtunk elő, vendékkórus is fellépett. (Az egyetem átépítése miatt az Államigazgatási Főiskolán tartottuk a jubileumot.)

A kórusok rangsorolását 1972-ben vezették be, mi 1974-ben vettünk először részt rajta, ekkor ezüstdiplomát kaptunk. 1976-ban hirtelen kirobantunk a budapesti csoportból és az ELTE kórusa mellett kizárólag mi jutottunk el az országos versenyre, Egerbe, ahol elnyertük az arany fokozatot diplomával, és kiemelt díjazásban részesültünk (öt-ezer forintot kaptunk). Az 1977–78-as évadban Fesztiváldíjas kórus lettünk. Ez év májusában ezt a rangunkat nemcsak megvédtük, hanem még meg is erősítettük diplomával és átsoroltak minket a kamarakórus kategóriába. Ez azt

jelent, hogy részt vehetünk az ország legrangosabb fesztiváljain, Pécsen és Sopronban.

— **Jártak külföldön is?**

— Három évvel ezelőtt Finnországban öt koncertet tartottunk (ebből kettőt Helsinkiben). Vendég szereplésünknek figyelemre méltó visszhangja volt a finn sajtóban, és itt-hon is elismerésben volt részünk — szakmai körökben. Az egyetem sajnos nem foglalkoztak a sikerünkkel. Megfordultunk Lengyelországban is, (a Krakói Zeneakadémián), valamint Kelet-Berlinben.

— **És hogyan szerepelnek idehaza?**

— Egyrészt több kórossal tartunk kapcsolatot, legutóbb Hódmezővásárhelyen léptünk fel, a helybeli kórossal közösen, azóta már viszonztuk a meghívást. Noha az egyetemi hallgatóság kevésbé érdeklődött, zsúfolóság megtelt a terem. Másrészt minden évben kapunk szereplési lehetőséget a rádióban, így idén is énekelünk a Kóruspódium című műsorban.

— **Kikből áll a kórus?**

— Főleg az itt végzett hallgatókból és néhány jelenlegi diákból. Papíron 52-en vagyunk, gyakorlatilag 45-en.

Egy ilyen kórusban 70–80-an is lehetnének! (Az ELTE-n jóval nagyobb az érdeklődés az énekkar iránt, a héten például háromnapos találkozózt, rendeztek külföldi kórusok részvételével. Pedig ugyanolyan szinten vagyunk, mint ők.) Súlyos gondunk, hogy nincs a közgazdászok közül utánpótlásunk. Minden évben valamennyi golya számára levelet küldünk. Idén a 600 első éves jelöltből mindössze hat jelentkezési lap érkezett vissza, és közülük hárman járnak a próbákra.

— **Miből áll össze a műsoruk?**

— Az egész zenetörténelemből, a reneszánsztól a XX. századig. Legszívesebben Kodályt és Bárdost énekelünk.

— **Milyen az egyetemmel való kapcsolatuk?**

— A kultúrösztálynak hosszú éveken át volt a véleménye, hogy a kórus nem tartozik a tömegkultúra területéhez, s mivel egyébként a tömegkultúrát támogatták (mint például a jazzklubot, a filmklubot és a szombat esti dískötőt) így nem alakult ki közöttünk tényleges kapcsolat. Reméljük, hogy a jövőben ez a helyzet javulni fog.

Az egyetem vezetősége jóvoltából nyaranta kultúrátörvényben készülhetünk fel a következő évadra (A táborozás költségeihez mi is hozzájárulunk.) Különösen az utóbbi időben kapunk támogatást, amióta Cszmadia Ernő lett az egyetem rektora.

A hallgatókkal való kapcsolatunkról, sajnos, nem sok jót lehet mondani! Nagyon kevesen jönnek a kórusba, talán az érdektelenség az oka, vagy az, hogy nem ismerik a munkánkat. Ez utóbbi a mi hibánk is, de ezen megpróbáltunk változtatni. Évente kétszer adunk hangversenyt az egyetemen, mindig telt házak előtt. De a közönségnek csak a töredékét tesszük ki az egyetemi hallgatók. Régebben plakátokkal is próbáltuk csábítani a diákokat, de senki sem jelentkezett felvételre. A legnagyobb sikerünk az volt, amikor egy alkalommal olyan szép lett a plakát, hogy pár nap alatt nyomtalanul eltűnt a falról.

— **Mik a terveik?**

— November 23–30. között Nyugat-Berlinben vendégszereplünk, mintegy negyven művel. És amennyiben az egyetem vezetősége engedélyezi, szeretnénk részt venni a Debreceni Nemzetközi Kórusversenyen. Ez a legrangosabb verseny, az európaiakon kívül az Egyesült Államok, Kanada és a Fülöp-szigetek is képviseltetik magukat. Első ízben próbálunk ide eljutni, úgy érezzük, a kórus olyan művész színvonalon mozog, hogy itt is megállná a helyét.

Szeretnénk kérni az egyetem zeneértő és zeneszerető hallgatóinak jelentkezését és közreműködését. A kötelező anyag Kodály: Jézus és a kufárak, Síratóének és Liszt Ferenchez című művei, azonkívül egy szabadon választott mű — mai élő avantgarde szerzőtől.

November 19-én a berlini hangverseny műsorából egy csokorra valót bemutatunk az egyetem tanárainak és hallgatóinak, szeretettel várunk mindenkit.

Dukász Anna

Copffonó

Érvelő

A PÁRTELET októberi száma ÓVÁRI MIKLÓSNAK, a PB tagjának rendkívül figyelemre méltó cikkét közli, ESZMEINK MEGGYŐZŐ HIRDETÉSE címmel.

„Mit jelent ma a marxizmus-leninizmus tanítása?” — kérde. „Nyilvánvaló, hogy a mai helyzetben a marxizmus-leninizmus oktatás nem elegendhet meg azzal, hogy a klasszikusok tanításait ismétli és magyarázza” — válaszolja. „Marx és Engels a múlt században élt és tevékenykedett, Lenin a század első negyedében. Mi viszont már az évszázad végéhez közeleddünk. Ez alatt az idő alatt nagyon sokat változott a világ, nem utolsósorban éppen Marx, Engels, Lenin, a marxisták-leninisták tevékenységének eredményeképpen. Eppen ezért azon túl, hogy a marxizmus-leninizmus elvi alapjait oktatjuk, a ma kérdéseire kell megfelelő marxista válaszokat adnunk. A marxizmus-leninizmus ugyanakkor nemcsak az elméletet jelent, hanem egyben annak alkalmazását is...”

A fiatalok... úgy tapasztalják, hogy a szép szocialista elvek a gyakorlatban még sokszor nem, vagy nagyon is következtelenül valósulnak meg... Rájönnek, mennyi minden nincs még kész, és az foglalkoztatja őket, hogy miért nincs még kész, mikorra lesz kész, miért ne lehetne szocialista

céljainkat gyorsabban elérni.

Minden gondunk, bajunk ellenére a magyar népgazdaságnak van tekintélye... Nagy vívmányaink között szeretném megemlíteni ideológiai és kulturális fejlődésünket. Itt is rengeteg a napi bosszankodás, mindennapi munkánkban sok mindennel elégedetlenek vagyunk. De... nem szabad elfelejteni, hogy a szocialista gondolkodásból sok eleme... mélyen a nemzeti gondolkodás részévé, természetes elemévé vált. Az elégedetlenség nem egy esetben éppen abból adódik, hogy gyakorlatunk még nem eléggé szocialista... Nem feledkezhetünk meg arról a nagy kulturális felemelkedésről sem, amiben minden gonddal, hiánnyal együtt ez a nép részes...

Egyesek hajlamok leegyszerűsíteni ideológiai életünk fejlődését... valamiféle általános ideológiai defenzíváról beszélnek... Mégsem teljesen jogosulatlan egy ilyen vélemény felvetődése. Nem tartom annak, mivel a 70-es évek sok új és nehéz kérdést vetettek fel a társadalmi fejlődéssel, a gazdasági és politikai viszonyokkal kapcsolatban. Ezekre a kérdésekre a válaszok — az ideológia síkján — nem születtek meg azonnal, sőt nem kis részük máig sincs meg. S ez nem valamiféle magyar sajátosság... önmagában még nem tekinthető defenzívának... Nagyon szívós, nagyon türelmes, az objektív viszonyok átalakításával párhuzamosan folyó mindennapi munkára van szükség...

Gyakran kapunk szemrehányást azért, hogy eszméletlenül vitatható tartalmú cikkek jelennek meg különböző folyóiratokban. Hogyan tekintünk erre a jelenségre?... A párt elvi állásfoglalását, a marxizmus elvi jelentőségű tételeit nem teszi semmissé valamilyen ezzel ellentétes szemléletű írás megjelenése... Jobb volna, ha kevesebb ilyen gondunk lenne..., és természetesen arra is szükség van, hogy a vitatott és vitatható írások

érdemi, érvelő válaszban

részesüljenek.”

Az ALFÖLD júliusi számában HANKISS ELEMÉR esszéje olvasható a BÜNTUDATRÓL, MINT TÁRSADALMI JELEN-SÉGRŐL. „A háború utolsó éveiben súlyos bűnökkel terhelté vált az ország. A szövetés azonban, sajnos, elmaradt. Az elkövetett, eltűrt, vagy csak utólag felismert bűnök homályos-zavaros tudata, féltudata benne rekedt a társadalomban... Előbb az egész ország bélyegzettett fasisztának, majd ő meg ő osztályellenségnek, a régi rend hívének, a kapitalizmus bérencének, reakciónak, titóistának..., kuláknak, ingadozóknak..., kispolgárnak, frizsiderszocialistának stb.... Bűntudatot keltett az emberekben az is, hogy... csak az „össztársadalmi”... érdeket fogadtuk el..., minthogy azonban egyéni és csoportérdek mindenkor mozgatója az embereket..., titokban és szorongva próbálták érvényt szerezni ezeknek... Az értékek elrejtettek, s így kialakul a félelemnek és szorongásnak az a légköre, amelyben senki sem tudja, hogy mikor viselkedik helyesen, s mikor helytelenül... Fokozza... a szorongást és bűntudatot a... kettős kötés, mely abban nyilvánul meg, hogy kitűnünk bizonyos normákat az emberek elé, de egyúttal lehetlenné is tesszük, hogy a normák szerint éljenek... A normák kényszerű megszegéséből fakadó bűntudattal sokan úgy próbálnak szakítani, hogy leépitik, érvénytelenítik magukban a normarendszert, és a cinizmusba vagy a fantáziába menekülnek.”

Az augusztusi számban HANÁK PÉTER így nyilatkozik: A nemzetnek

önismeretre és önbecsülésre

van szüksége... A múlt iránti érdeklődés az egzisztenciális lét bizonytalanságával függ össze... Ha... a társadalom jövőképe elhomályosul..., akkor a távlatok beszűkülnek a közvetlen és központi boldogulásra, akkor az individuális igények és érdekek érvényesítése aránytalanul nagy szerephez jut, s maga a közösség a jövő helyett inkább a múlt felé fordul: a történelemben keres szárazföldet a lába alá, közösségi élményt a szívébe... A tisztult, demokratikus nemzet tudat erősítésének legfőbb feltétele a reális tájékozódás, a valóságú történeti elemzés és helyzettelátás. A gazdasági és műszaki ismeretek felhalmozásában... előbbre járunk. Nem maradhatunk el e szint mögött a morális és szellemi értékek... kimunkálásában és hagyományozásában sem.”

A TISZATÁJ júliusi számában BESSENYEI FERENC színművész nyilatkozik meg. „A SZÍNHÁZ: ENNEK A NÉPNEK A SZOLGÁLATA... Az Ember tragédiája olyan hatalmas tett volt, hogy felelősségre is vontak érte bennünket. Rákosi azt mondta, hogy a nézők tapsolnak a demokrácia ellen... jelenések jöttek a gyárakból: leesett a termelés Madách pesszimizmusa miatt. Ilyen légkörben mást gondolni merészesség, sőt hősi tett volt. Az ember az egzisztenciájával, az életével játszott... Biztos vagyok benne, hogy a színház

benne élt a társadalomban...

Tudom, hogy óriási fejlődött a gazdaság, összehasonlíthatatlanul jobban élünk, mint akkor, de az eszményképeinket elvesztettük valahogy... Szörnyűsége hibákat követünk el... Az egyházhoz való viszonyunk aggasztóan megromlott...”

Ha a szellemet mocskolják össze, akkor a szellemi KÖZJEL nem ordít? Nem ordít, hogy mi történik itt? ... Az az érzés, hogy ez a mostani korszakváltás egy kicsit barbárabb, kegyetlenebb, mint régen. Mi az elődeink, óriások válására állva próbáltunk tájékozódni; a mi vállunkra viszont nem akar állni senki, inkább elsöpörni bennünket... Ki kell mondani a valóságot, nem pedig tölteni idegen álmokkal merengeni... A hazafiság számomra az, ahogyan Németh László megfogalmazta: egy nép sorsához illő magatartás... A dyt megfontolva: Magyarországon tehetségesnek lenni, nagyobb karaj a közös fájdalomból. Vagyis nagyobb felelősség! Felelőséget viselni és ébresztetni, ez volna a dolga a színháznak.”

Rózsa Iván

B. K. T.

Benyomásaim Lengyelországról

A Vasember

II.

Mánap jöttem rá, mennyire naiv voltam éjszaka, amikor a plakátot letéptem, arra gondoltam akkor; milyen jó, hogy erre vetődtem, csak a dokk környékén lehet ilyen hangulat, talán az egész városban ez az egyetlen Szolidaritás-plakát. Nappal már láthattam, hogy a város tele volt Szolidaritás-plakátokkal, más plakátot szinte nem is látni. Plakátok az üzletekben, a házak falán, a kikötőkben, a hajók indulási időpontja mellett, még a templomok oldalán is. Plakátok a másfél hónap múlva kezdődő Szolidaritás kongresszus előkészületeire, képek II. János Pál pápáról, plakátok a Szolidaritásról mindenhol.

Szczecin különben gyönyörű: az Odera-part, szökőkutak sétányok, a Pomorzéi hercegek vára, piactér a városközpont, a Wielka (a Fő utca), a Hét Kabát bátyja: gyönyörű. Kb. 350 ezer lakosú ipari központ, a Balti-tenger legnagyobb kikötője. A tengerparton kohózt is építettek, amelynek saját kikötője van, a város kb. 60 km-re van a nyílt tengertől. Kulturális központ, hajózási, néprajzi, történeti múzeummal, egyetemekkel, színházakkal, filmharmoniai társulattal. Alkalmam volt a városban a szocialista országok fiatal festőinek 9. kiállítását megtekinteni, ugyanígy a díszteremben az amerikai Minnesota Egyetem vezényelt énekkarát, amelyet megérdemelten fogadtottomból siker. Este még Andrzej Wajda filmje, a Vasember várt.

Már kora délután vettem jegyet. Óriási propagandával reklámozták a filmet: „Idén, Cannes-ban nagydíjat nyert film a Szolidaritásról”. Így is plakátolták: „Czlowiek z Zela — Solidarnosc”. Az első

meglepetésem nem a filmhez kapcsolódott; a mozi csak félig volt tele nézőkkel. Talán már régóta játsszák a filmet?

A filmben Wajda a Magyarországon bemutatott Márványember folytatásaként a dogmatizmus évei után, úgy mond a Szolidaritás kialakulásának korszakát is ábrázolja. A módszer ugyanaz, dokumentarista stílus.

Az előző filmből ismert filmrendező kollégája kutató a lány és Birkut fia után. A film elején a tavaly nyári nagy sztrájk képsorait (talán eredeti képsorait) láthatjuk. Hatalmas tömeg, lábukat a gyár falán lógató munkások, kereszt felállítását a gyárkapu előtt, a kereszt felszentelése, közös imádkozás.

A Vasember főhőseinek, Birkut fiának ismerőseivel folytatott beszélgetései során áll össze a múlt képeiből a jelen. Megjelenik az egykori barát, akivel a főhős valamikor együtt volt egyetemista 1970 decemberében, Gdanskban, a zavargások idején. Az eddig csendes mozi közönsége először morajlik fel. Eredeti dokumentumokat lát: Gdansk utcáin tankok lönek egy rendőr igazoltatás közben gumibottal veri az egyik tüntető fejét. A második felzúdulás: tévénézés az egyetem klubjában, a képernyőn Edward Gierk beszé. Megjelenését hangos röhögés fogadja a nézőtérben, mintha egy jól ismert komikus botladozna a vásznon. Gierk a zavargások „elüléséről” beszél. A főhős, aki még a decemberi események idején összeveszett sztahanovista apjával, egyre erősebben rázza a fejét, s végső felindultságában szétveri egy széket a képernyőn. — Rendőrök, szanatórium — az egyetemnek vége. Kiderül közben, hogy Birkutot lelőtték utcai zavargások során. Fia a dokk-

ba megy dolgozni, agítálni. — Közben a régi barátok, már mind valamivé váltak.

Később megjelenik Agnieszka, aki a dokkban talál rá a főhősre itt kapcsolódik a film az előző részhez. Agnieszka filmjét időközben lefűjják, őt pedig kirúgják a filmgyárból. A két fiatal összeházasodik, maga Lech Walesa az egyik tanú. A lány eladóként dolgozik, a fiú pedig a „Szolidaritás színeiben” agítál. Allandóan zaklatják őket. Agnieszka terhesen, második gyermekét várva egy időre vidékre utazik ezért, de az egyezmény aláírásakor visszatér. Ez az esemény a film tetőpontja, amelyet Wajda a győzelem napjaként ábrázol.

Hosszú futás a pályaudvaron egymás felé, boldogság, Walesa a munkások vallán, Agnieszka a férje oldalán örül. Még a nyomozó filmrendező is kap Szolidaritás-igazolványt. A film végén a főhős a hídon, ahol korábban apja meghalt, gyertyaláng mellett tudatja a győzelem híret apjának, aki már nem érthette meg azt, amiről álmodott.

Ennyi röviden a tartalom, amennyire megérthettem a lengyel szöveget. Csak azt nem tudtam a fejembe vélni egy ideig, hogy Andrzej Wajda készítette a filmet. Mintha gyors megrendelésre készült volna el a második rész, amely egyáltalán nem tűnt a Márványember szerves folytatásának.

Csak két egymást követő jelenetet szeretnék kiemelni. Kép: késő este a terhes Agnieszka bezárja a „közért” ajtaját. Következő kép: a fiatalok feltűrt lakásában rendőrök kutatnak agitációs anyag, röpirat után. Mivel semmit sem találnak, az egyik a kisgyermekét akarja „átkutatni”, hát-ha odadugtak valamit. A fő-

hőst úgy kell lefogni, nehogy hülyeséget csináljon, de azért a nyomozó búcsúzóul jól gyomorországján vágja. Snitt: két lakli munkás, mamlasz mosollyal, mint akik tudják, hogy jól akarnak, csak nehogy megsértsenek valakit, pénzt hoznak a Szolidaritástól. A fiatal, terhes asszonyka nagy nehezen csodálkozva elfogadja a támogatást.

Tehát Wajda fekete-fehér elemekkel ellátott reklámfilm-mel akarta a Gierk-féle vezetést hibáztatni? Az egyik oldalon mindenki jó, az ellenfél viszont maga a gonosz? Csodálkoztam Wajdán, miért vállalta a film megrendezését, és hogy ilyen, a nevének kompromittál, primitíven leegyszerűsített filmet engedett ki a kezéből.

Korábbi filmjei, a Hamu és gyémánt, a Csatorna, a Tájék csata után, az ígéret földje, vagy a Márványember és sok más Lengyelországi egy-egy történelmi korszakról tudósítanak. Wajda művészetére általában jellemző volt, hogy elvetette a múlt illuzórikus ábrázolását, s a valóságra fogékonyan, kritikus szemlélettel az egyes történelmi korszakok eseményeit. Lényegretörő, sokatmondó gondolatait sajátos eszköz- és szimbólumrendszerével, képi világával fejezte ki. A Magyarországon még bemutatott „Márványember”-ben a sematizmus ellen emeli fel hangját, s legutóbbi filmjében a „Vasember”-ben éppen sematikus módszerrel fest romantikusan idealisztikus képet a szervezett történetéről! Nem témaválasztásával, hanem történelmszemléletével és művészi módszerrel okozott számomra nagy csalódást egyik kedvenc filmrendezőm utolsó műve. (Folyt.: III. Beszélgetés a titkárral)

Javaslatok az egyetemi közművelődésről

Október 13-án tartotta a tanévben első ülését az egyetemi Közművelődési Bizottság. Megbeszélésükön két napirendi pont szerepelt: a közművelődési titkárság munkaterveinek a megvitatása (s ezzel összefüggésben a Közművelődési Bizottság újjászervezése), valamint az egyetem Népi Együttesének a beszámolója.

A közművelődési titkárság második féléves munkatervével kapcsolatban egy sor kiegészítés merült fel. Többben észrevételezték a POLVAX megszűnését, és javasolták hasonló politikai műsor indítását a POLVAX utódként. Felvetődött az egyetem rekonstrukciója miatt a programok fokozatos áthelyezésének szükségessége a kollégiumokba. Ezzel kapcsolatban felmerült az is, hogy a közművelődés veszít nyitottságából a programok kollégiumokba helyezésével. Ez elsősorban a bevétel rendezvényeinket fogja érinteni.

A közönségszervezés munkájának kiszélesítésére tett javaslatot a Közművelődési Bizottság elnöke. Passzív jegyigényléseken túl aktív kultu-

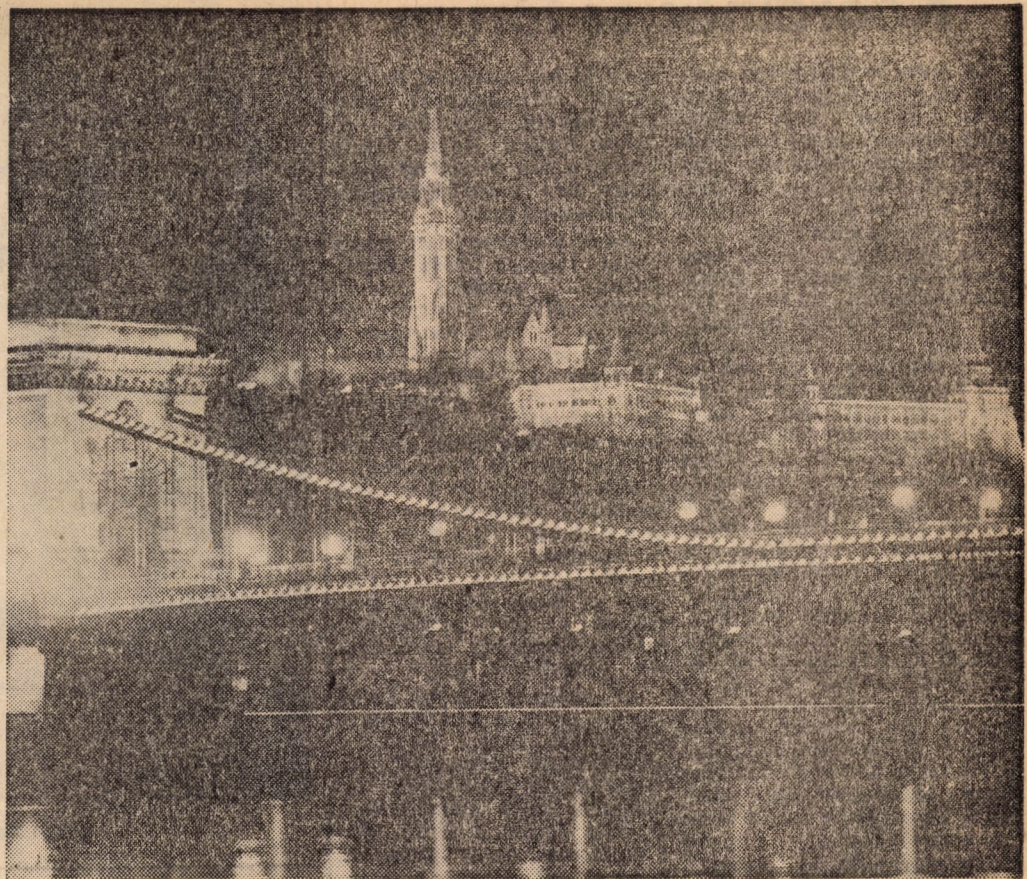
rális szervező tevékenységre lenne szükség. Ehhez kapcsolódóan a vidéki színtársulátogatások megszervezéséhez, a nagy érdeklődésre való tekintettel a közművelődési titkárság a KISZ 9 ezer forintja mellé 15 ezer forintos anyagi támogatást garantált.

A TNGY-vel kapcsolatban elhangzott, hogy a jelentkezők közül a tanulmányi eredmények, emberi, politikai szempontok szerint a legalkalmasabbakat kellene kiválasztani, javasolták, hogy ez a dékánok és a szakvezetőségek segítségével történjen.

A Közművelődési Bizottság elnöke javasolta, hogy fokozni kell a Klub és a KISZ szakvezetőségek együttműködését. Szükségesnek nevezte, hogy a Klub Közölny munkája váljon tervszerűbbé, rendszeresen kerüljenek bele tájékoztatók a közönségszervezés, az ének- és a tánc- munkájáról. (Ennek kapcsán határozat született, hogy a Klub Közölny a jövőben közművelődési közölnyként jelenjen meg, és a közművelődési titkárság munkájának egészéről adjon tájékoztatót, könyvtárjában pedig kapcsolódjon a Könyvtárhoz.)

Az egyetemi rendezvények színvonalának emelése érdekében az alábbi javaslatok merültek fel: a Klub újrafestése; a rendezői munka színvonalának emelése; a Klub-büfé állapotának javítása; a néptáncosportok próbáinak és a Klubban rendezett műsoroknak összehangolása, illetve a hangszigetelés megoldása.

Döntés született a Közművelődési Bizottság újjászervezéséről is. Ennek megfelelően a Bizottság összetétele a jövőben a következőképpen alakul: Szuhay Miklós (ált. rektorhelyettes, a bizottság elnöke); Kovácsné Audikovszky Irén (a bizottság titkára); Poller Imre (pártbizottság); B. Kiss Tamás (KISZ-bizottság); Bak Zsófia (szakszervezet); Jung Zsuzsa (általános kari KISZ); Muraközi Anna (ipar kar); Monzpart Zsolt (kereskedelmi kar); Szalkai Erika (Ráday kollégium); Emsi Klára (Kinizsi); Zsáky Máttyás (szakkollégium); Kollarik Amália (tánckar); Varjas Pál (énekkar); Illyevölgyi Jánosné (gazdasági igazgatóság); Lévai Klára (könyvtár).

Fotó: Balázs Gusztáv

Buda(p)est

Szeptember első oktatási napján tartották meg a Ráday utcai kollégiumban az első lakógyűlést. Rozgonyi Attila, a lekötő DB-titkárt üdvözölte a megjelenteket, többek között Dobrovits Iván rekonstrukciós rektorhelyettest, Hógye Mihályt, a Kinizsi utcai kollégium igazgatóját, dr. Harmath Zsigmondot, a Ráday kollégium új igazgatóját, Körte Mihályt, Gelényi Csabát nevelőtanárokat és a (sajnos nem teljes számban megjelent) lakókat.

Ezt követően Szántó Edit értékelte az előző évi, helyesebben két és fél hónapi munkát, és beszélt még az ez évvel kapcsolatos feladatokról, problémákról és lehetőségekről.

Tavaly a legnagyobb gondot az átköltözés nehézségei okozták, s természetesen ezzel együtt jelentkezett egy halom probléma, mely minden új kollégiumi lakóval szembe fordult. Szólt arról is, hogy az új kollégiumban többek életvitelét nem érdemelte meg a civilizált jelzőt. Készt, szeméttel hagyták maguk körül, továbbá a kollégiumi lakóit zavaró, halknak éppen nem nevezhető zene élvezete jellemezte őket.

Egészséges kollégiumi légkört kell teremteni — mondta —, amelyhez az egyetem vezetősége igyekszik minél szélesebb körű támogatást adni. Lehetőséget biztosítanak

arra, hogy a Rádayban is legyen nyelvi labor hasonló anyaggal, csak természetesen kisebb terjedelemben, mint a Makarenko utcában. Könyvtár nyílik az alsószobákban a tévésorozatok átellenben, melynek könyveit a Kinizsi utcai kollégiumból és a központi könyvtár anyagából kapja majd a kollégium. Lehetőség lesz arra is, hogy a leendő könyvtárban néhány lemezjátszót szereljenek föl, melyet természetesen csak fejhallgatóval lehet majd hallgatni. Ehhez már most 45 lemez áll rendelkezésre.

A kollégium új színes tévével gazdagodott. Ez máris a lakók rendelkezésére áll, (a focirajongók legnagyobb öröme). A régi tévét a könyvtárban fogják elhelyezni, melyhez tévéjátékot is kapcsolhatnak majd.

Viszonylag „régis” problémát jelent a gyűlésterem kihasználatlansága (az első igazi „felhasználás” ezen a lakógyűlésen történt meg). Jelenleg tárgyalások folynak arról, hogy az egyetem ténckara itt tarthassa a próbáit, melynek „fejében” ténckapcsolat nyitnának. Kondicionáló szerek beszerzése is folyamatban van, melyeket szintén a

nagyteremben állítanának föl. Többen kérték azt, hogy karateedzést tarthassanak ebben a teremben, természetesen úgy, hogy a kollégiumi lakói is látogathassák azokat.

Egy, ma még távolinak tűnő terv: számítógépek elhelyezése a kollégium épületében, azért, hogy a hallgatók több gépidőhöz juthassanak.

Igen jelentős az is, hogy orvosi rendelő fog nyitni a kollégiumban. (Rendelési idő november 1-től hétfőn du. fél 3-tól 6-ig és pénteken du. fél 3-tól 5-ig.)

Ezután Szántó Edit ismét egy igen kellemetlen jelenlétre hívta fel a figyelmet, arra, hogy már most az év elején rengeteg a kosz, piszkosok a konyhák, a W.C.-k tájkán és a folyosókon. Többen az ablakot át szemtelenségnek. Így nem nehéz elképzelni, hogy az úgynevezett belső udvar milyen épületes látványt nyújthat az óvatlan szemlélő számára...

Pető György a kollégiumokba történt felvételt szisztematikájáról beszélt. A DB július végén tárgyalt először a felvételi kérelmek elbírálása ügyében. 152 hely volt (a Rádayban), és még 30 hely

a társadalomelméleti kollégium számára. Először felvették 152. III. évest, I—IV. kategóriáig mindenkit, valamint az V. kategória egyharmadát. Felvettek továbbá 72 elsőst és a külföldieket. Az első fellebbezéseket augusztus 17-én vitták meg, ekkor további 5 embert vettek föl, de már a Kinizsibe. Augusztus 26-án viszont az egyetem 80 helyet kapott a Műszaki Egyetem volt várbeli kollégiumában, ahova felvették az előzőleg már felvételt nyert 80 elsőst. A Rádayban a megüresedett helyekre a másodszor fellebbezők kerültek, így mindössze 5 hallgató nem kapott kollégiumot. 30 helyet pedig a még egyetemi fellebbezők számára tartottak fenn. Am, hogy ne menjem mégsem simán minden, egy hét múlva megérkezett 35 kambodzsi és vietnami diplomatahallgató, kiknek szobát kellett biztosítani, így 13 embert el kellett küldeni Törökbalintra, olyanokat, akik a közösségi élet alapvető morális szabályait sem tartották be, vagy csak hosszabb rábeszélés után hajlottak erre.

A beszámoló után néhányan felszóltak (nem volt sok hozzászólás) a fentebb emlí-

tettek kiegészítésére, továbbá a nyáron történtek, helyesebben következményeire tettek bizonyos észrevételeket.

A nyár folyamán a kollégium a Pedagógus Szakszervezetnek lett kiadva. Viszont — nem tudni miért, olyan csoportok is laktak a kollégiumban, melyek tagjainak viselkedésére, ha azt mondom, kritikán aluli volt, akkor viszonylag enyhé jelzőt használtam. Magyarán szólva, a kollégium állaga a nyár végére leromlott. A fürdőszobákból sok helyen eltűntek a csapok műanyag markolatai (a II. emeleti fiú mosdóból csupán hat), a falakat igen sok helyen összepiszkolták, az egyik szobát kitépték — jelenlegi lakójának nem nagy öröme — a másikban meg lyukat fúrtak a falba...

Ezzel kapcsolatban az egyik utazási irodát igen kemény bírálat érte (többnyire fiatalok utaztatásával foglalkoznak) és elhangzott az is, hogy a jövőben ne fogadjon a kollégium általuk szervezett csoportokat.

A hozzászólás után dr. Harmath Zsigmond, a kollégium új igazgatója mondott néhány szót az elkövetkező év feladataival kapcsolatban.

Végül megválasztották, ha nem is a választási szabályok minden egyes pontjához hűen ragaszkodva, az új diákbizottságot, melynek titkára Mandzák László, tagjai: Nagy Piroska, Parádi Iván, Lefterisz, Janicsek Dezső, Szokolay Zsolt, Juhász Béla, Szántó Edit, Szalay Zsuzsa és Pető György lettek.

A bizottságnak jó munkát, a kollégium lakóinak pedig igen kellemesen eltöltött pészgő életű kollégiumi évet kívánok.

Legvégül azonban hadd fűzzek némi észrevételt a DB jelenlegi összetételéhez. Egy kislány a gyűlés során meg is jegyezte, hogy az új DB nagy részét lényegében egy baráti társaság tagjai alkotják. (Ez még a jelölőlista ismeretesebb történet.) Később ennek a baráti társaságnak számos tagját megválasztották (számuk szavazások esetében abszolút többséget jelenthet).

Azt hiszem, nem kell különösen ecsetelnem azokat a problémákat, melyek az ilyen összetételű, döntési joggal felruházott csoportok működése során felléphetnek. Részvevők je voltam egy beszélgetésnek a választás után, melyen többek között az is elhangzott, nem biztos, hogy jól jártunk így.

Kívánom, ne legyen igaz! Madarász

Mi újság a Rádayban?

1981. szeptember 18-án az MTA kistermében védte meg kandidátusi értekezését dr. Selmeci Lajos, a belkereskedelmi tanszék tanszékvezető docense. Az értekezés címe: A kiskereskedelmi hálózat regionális fejlesztésének módszertani kérdései.

Az értekezés a kereskedelem fejlesztésének egyik legfontosabb és az utóbbi években — a gazdasági nehézségek fokozódása miatt — egyre jobban előtérbe kerülő problémakörével, az üzlethálózat és a kereskedelmi kapacitások földrajzi eloszlásának, valamint az eloszlás további fejlesztésének, alakításának problematikájával foglalkozik. A kutatásnak kettős célja volt: egyrészt azoknak a körülményeknek a feltárása, amelyek az elméletek összegezése szempontjából fontosak, amelyek olyan kapcsolatot biztosítanak a hálózatfejlesztés és -telepítés gyakorlatával, hogy nélkülük egy-egy hálózattelepítési monográfia elvész az egyedül esztendő ismétlésében anélkül, hogy hasznossá válna az elmélet számára; másrészt az, hogy bemutassa azokat a korlátokat, amelyek a kereskedelmi hálózat fejlesztésének, elhelyezésének elméletében és gyakorlatában egyaránt megtalálhatók.

Az értekezés témájának aktualitását az opponensek hangsúlyozták, kiemelve, hogy „a témaválasztás helyességét a disszertáció házigazdája jellege határozza meg, tehát a szerző olyan témákat dolgoz fel, amely a hazai szakterületben teljességgel elhanyagolt, vagy alig érintett”.

A kiskereskedelmi hálózat regionális fejlesztésének módszertani kérdései

Külön érdeme a disszertációnak, hogy a kereskedelmi hálózatfejlesztés elméletét és gyakorlatát együtt tárgyalja. A dolgozat első részében „a szerző a telephelyelmélet klaszikusainak számítót W. Christaller és A. Lösch elméleti megállapításaitól kiindulva sorra veszi a kereskedelmi hálózat elhelyezését, illetve a központok kereskedelmi vonzásával foglalkozó modern polgári szerzők fontosabb megállapításait. Különösen nagy figyelmet fordít a fogyasztás területi eloszlásának sajátosságaira és a fogyasztás kielégítését szolgáló eszközök területi eloszlását szimuláló modellekre. Feladatának tekinti ezen elméleti következtetések megállapítások kritikáját, és végül a gyakorlati alkalmazhatóság szempontjából általa elfogadhatónak ítélt megállapítások, tendenciák, törvényszerűségek összegezését adja.

Az elméleti rész további pozitívuma — ahogy az opponensek megállapítják —, hogy „kiemelten kezelte az egyenlő elvét, amelyet azután a gyakorlati vizsgálat során is mindig vezérvonalaként tekintett. Az egyenlő elvást ugyanakkor nem politikai jelszóként, hanem konkrét tartalmi szükségszerűségként bizonyította és kezelte, amelynek meghatározott feltételrendszere van. Ehhez a rendszerhez tar-

tozik a hálózati egységek és általuk képezett kereskedelmi központok elhelyezésének hierarchiája, az ezzel kapcsolatos nagyságbeli és szakosítási meghatározásokkal, „normákkal”.

A disszertáció második részében Pest megye hálózatfejlesztési koncepcióját készítette el a szerző. A megye kiskereskedelmi hálózatának elemzése a hálózat fejlődésének és jelenlegi helyzetének bemutatása, valamint a területi kínálat fejlesztési koncepciójának kidolgozása, olyan konkrét feladat volt, amelynek során a gyakorlat szempontjai mellett igyekezett felhasználni mindazon ismereteket, amelyek a kereskedelmi földrajz elméletében rendelkezésre állnak és amelyekkel az értekezés első részében részletesen foglalkozott. A kiskereskedelmi forgalom alakulásának és területi eloszlásának megyei elemzése, részben országunkban általában észlelt tendenciákat, másrészt a megye specifikus helyzetét is tükrözi. A téma központi része a kiskereskedelmi forgalom lebonyolításának tárgyi feltételei, amelyek közül is kiemelten foglalkozik a hálózat alantérjének helyzetével a hálózatellátottság szorításával.

A prognózis kiinduló alapját a várható kereslet és ennek következtében a várható kiskereskedelmi forgalom ké-

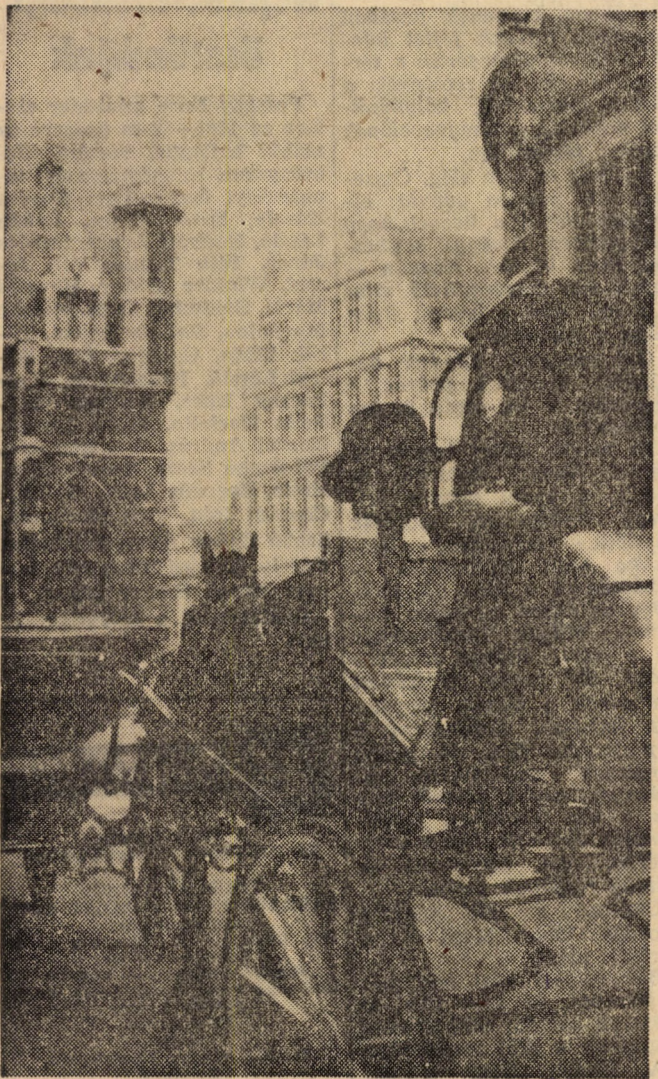
pezi. A szerző a prognózist 1990-ig, illetve 2000-ig szóló időszakra dolgozta ki. Ezen belül főleg az első periódusnak szentelt nagyobb figyelmet.

A szerző végeredményben megállapítja, hogy: „A követelményekhez alkalmazkodó kereskedelmi hálózatfejlesztés gyakorlati megvalósítását korlátozó elméleti és koncepcionális meghatározásokat nem érinthetik a gazdaságban bekövetkező időszakos változások. Ezek ugyanis az adott esetben nem a koncepciót, hanem annak időbeni megvalósítását akadályozzák, vagy segitik. Tehát a forgalom — a lakosság igényeinek — változását számításba vevő reális szükségletek kielégítése, a forgalmi folyamatokkal nem konzisztens mértékű beruházási feltételek esetén lassulhat vagy későbbi időszakra húzódhat át. Mindenesetre az elméleti alapokon nyugvó fejlesztési koncepció lehetőséget nyújt arra, hogy a meglévő hálózatot még a viszonylag szűkös gazdasági lehetőségek közepette is megfelelő súlyozással fejlesszük tovább.”

Összefoglalóan elmondható, hogy ez a disszertáció minden kiskereskedelmi hálózat telepítési koncepciójának megvalósításával, fejlesztésével kapcsolatos operatív döntések megbízható előkészítéséhez jól alkalmazható modell is egyben.

Mindezeket figyelembe véve a bíráló bizottság és az opponensek egyhangúan javasolták a TMR-nek a disszertáció elfogadását.

Kné—A.

Fotó: Füzy Gábor

Koordinációs fórum

A koordinációs fórum október 22-én ülést tartott. Megvitatja a rektor 3 éves intézkedési tervének és az ösztöndíjrendelet módosításának vitanyagát, továbbá egyéb ügyeket. A fórum 40 tagja közül 23 volt jelen, 12 szólalt fel.

Az intézkedési tervvel kapcsolatban Szentgáli Tamás (Szakkollégium) és Forrai István (KISZ oktatási munkabizottság) úgy fogalmazott: olyan általános, hogy nem lehet vele nem egyeterni. Forrai István az irányelvek szélesebb körű vitáját hiányolta, és kétséget fejezte ki az átfogó reform előtti apró módosítások célravezetéséről. Balogh László (Külgazd. szaktitkár) szerint a tervezet egy passzusa a szakdolgozatok témaválasztásának korlátozása veszélyt hordozza magában, amit a diákok nem támogatnak. B. Kiss Tamás (KISZ-biz. agit-prop. titkár) szerint a marxizmus-leninizmus tárgyakat nem célszerű egyenként és külön-külön felülvizsgálni. Oláh László (diákpárlament munkabizottság) javasolta, hogy értsék bele a marxizmus-leninizmus tárgyak felülvizsgálatába a személyi változások megtételét is. Többen nem értenek egyet a tervezet megfogalmazásával, miszerint a kollégiumokat sz-

konként kell szervezni. Szuhay elvtárs, rektorhelyettes javasolt néhány felvetésre. Az ülésen elnöklő Adám László szerint e vita csupán az intézkedési terv véleményezésének egy állomása volt.

Az ösztöndíjrendelet módosítása kapcsán Tóth Balázs (KISZ-biz. szociális felelős) kommentálta a minisztériumi vitanyagot, majd ismertette a 6 budapesti egyetem KISZ-bizottságainak állásfoglalását. Kiss Gábor (KISZ szociális munkabizottság) részletesen ismertette kidolgozott alternatív javaslatokat. Türei Sándor (Közzgazdász) szerint a mostani módosítás közép- és hosszú távon nem old meg semmit, egy hitelrendszer bevezetését javasolta. Többen javasolták, hogy az összes alternatív változatot a kari parlamentig írásban bocsássák a hallgatók rendelkezésére.

Az egyebek között Szabó György (klub, a BEFÖT munkabizottság tagja) kérte a „másodlagos közösségek” támogatását az információs- és jogsegélyiroda működéséhez. B. Kiss Tamás, a fórum még 8 tagja nevében is javasolta, hogy a KISZ-bizottság legközelebbi ülésén döntsön végre a KISZ-szervezet kiadványának megalapításáról.

Fotó: Bandl Tamás

A BEFÖT-munkabizottság megnyitja tájékoztató irodáját!

Megnyílt egyetemünk információs és jogsegélyirodája a BEFÖT-munkabizottság szervezésében október 27-én, kedden déli 12 órakor. Az iroda célja, hogy a hallgatók minden, őket érdeklő információt egy helyen kapjanak meg. Ide telepítjük át az alberti fiúkat és alkalmi munkák jegyzékét, megtalálható lesznek itt a budapesti egyetemek tantervei és órarendjei, pontos tájékoztatást tudunk adni az összes egyetem minden kulturális műsoráról is.

Terveink között szerepel egy lista összeállítása az egyetem oktatónak tudományos munkájáról, hogy akinek kedve van valaki munkásságával alaposan megismerkedni, esetleg egy-egy témába bekapcsolódni, az számitasson a mi információsra is. A fakultatív tárgyak jelenlegi pusztá cím-listája helyett rövid ismertetővel is segíteni tudjuk majd a választást. Szintén az aktívabb, önálló hallgatói munka kialakítását célozza az az elképzelésünk, hogy állandó tájékoztatást adjunk az egyetemi kisközösségek tevékenységéről. A dékáni hivatalok munkáját is segítjük azzal, hogy minden beadvány, kérvény elkészítésében rendelkezésre állunk és

mintapéldányokkal is szolgálni tudunk. Jogsegélyszolgálatunkat a jogi tanszékkel együttműködve szervezzük meg. Könyv- és jegyzetcsereberét is vállalunk, és hiányzó könyvek beszerzésében is segíteni tudunk. Rengeteg terünk van még, de egyelőre kevesen vagyunk, ezért óvatossá leszünk az ígérgetésben.

Az iroda létrehozásával az a célunk, hogy más egyetemek hasonló irodáival együttműködve segítjük az ország legnagyobb diákvárosának egyelőre eléggé elköszült hallgatóit valódi diákközösséggé szervezni.

Az iroda a második emeleten, a tászkár mellett vár mindenkit, aki kérdezni vagy segíteni akar: kedden, szerdán és csütörtökön 12 és 14 óra között.

BEFÖT-munkabizottság

Lapzárta után

Az idei egyetemi TDK-konferencia 1982. április 13. és 16. közt zajlik. A dolgozatok beadási határideje: 1982. március 1.

Budapesti KISZ-vezetők tanácskozása

Hat budapesti egyetem KISZ-bizottságai kétnapos tanácskozáson vitázták meg közös dolgaikat.

Az ösztöndíjrendszer módosításával kapcsolatban kifejezésre juttatták, hogy a továbbiakban is szükséges a szociális helyzet szerinti támogatás és a teljesítményre való ösztönzés szétválasztása; növelni kell az intézmények önállóságát, lehetőséget adva az intézményeknek érdemi ösztöndíjpolitika kialakítására. Javasolják, hogy a jövőben a termé-

szetbeni juttatásokat építsék be a szociális támogatás összegébe, a juttatásokért fizetendő térítési díjak legyenek arányosak a ráfordításokkal; az ösztöndíjrendeletet rendszeresen vizsgálják felül, s évente korrigálják az árváltozások mértékében.

Kicsérélték a mezőgazdasági munkával, az építőiparozással, az érdekvédelemmel, a közművelődéssel és a nyilvannossággal, tájékoztatással kapcsolatos nézeteket, számos kérdésben közös álláspontot dolgoztak ki.

III. Magyar Ágazati Kapcsolatok Mérlege Konferencia Hévíz, 1981. november 3-5.

A konferencia rendezője a Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Közgazdasági Társaság Statisztikai Szakosztálya, valamint a Nép gazdaság-tervezési és Matematikai Közgazdasági Szakosztályok.

„Az Ágazati Kapcsolati Mérlegek és Modellek elmélete és gyakorlata” címet viselő konferencia tiszteletbeli elnöke Wassily Leontief, a New York University egyetemi tanára, elnöke Nyitrai Ferencné dr. államtitkár, a KSH elnöke.

A gyakorlati szekció üléseinek elnökei: Kornai János, Bod Péter, Morva Tamás, Augustinovicz Mária, Kozma Ferenc. Az elméleti szekció üléseinek elnökei: Román Zoltán, Martos Béla, Szabó Jenő, Ziermann Margit. Az 51 előadásból 28

külföldi, ezek többek között a Szovjetunió, az NSZK, Japán, Egyiptom, az USA, a Közös Piac Input-Output modelljeiről és alkalmazásukról szólnak.

A gyakorlati szekcióban megtervezésre kerül majd az Input-Output táblaszakasztervezés gyakorlata, az I/O módszerek alkalmazása a gazdaságelemzésben és a tervezésben. Az elméleti szekció elsősorban a társadalmi-gazdasági elmélet és az I/O modellezés kapcsolatával, az I/O módszertani fejlesztésével foglalkozik.

A magyar előadások közül több szól az energiagazdálkodás, a külkereskedelem elemzéséről, a munkaügyi kérdéseinek vizsgálatáról.

— z1

Fotó: Bandl Tamás

Lesz-e „Ráday klub”?

Október 9-én beindult a „Ráday klub”, legalábbis ez azon múlik hogy a továbbiakban milyen sikert fog aratni a közgazdászok körében. A szervező gárda úgy tervezi, hogy egy igazi diákklubot hozzanak létre, amely azonban főleg a közgazdászoké lenne, a szombat esti Közgáz discóval szemben, amely már alig-alig a miénk.

A „Ráday klub” minden pénteken várja a szórakozni vágyókat 8-12 óráig Böszme-discóval, filmvetítéssel, alkalmanként vetélkedővel s más szórakoztató műsorral. A belépődíj 20 Ft, belépés csak diákigazolvánnyal! (középiskolás és főiskolai-egyetemi egyaránt jó).

Hogy lesz-e „Ráday klub”, s hogy a miénk lesz-e, majd meglátjuk. Addig is kívánunk sok sikert a rendezőknek, s jó hangulatot péntekenként a klubban.

D. N.

MEGHÍVÓ

A Szervezési és Vezetési Társaság Fiatalok Bizottsága meghív minden érdeklődőt 1981. november 20-án (pénteken) 9 órától a Mező-klubban (Budapest VII., Dohány u. 22.) tartandó egész napos ankétjára, amelynek célja a gazdaságirányítási rendszer aktuális problémáinak, továbbfejlesztési irányainak megismerése, megvitatása.

Az ankét programja a következő:

- Antal László, a Pénzügykutató Intézet tudományos osztályvezetője; A gazdasági mechanizmus működésének problémái
- Werner Gábor, a Terhivatal főelőadója; A tervezési mechanizmus ellenmondásai.
- Radnai György, a Pénzügyminisztérium főelőadója; Társadalompolitikai feszültségek és feloldásuk lehetőségei.
- Bauer Tamás, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének munkatársa; A gazdasági reform szükségessége a szocialista országokban.

Hozzászólások, vita.

A témával kapcsolatos előzetes kérdéseket kérjük az SZVT Fiatalok Bizottsága részére megkérni. (1368 Bp. V., Anker köz 1-3.) Az ankéttal kapcsolatban további tájékoztatást nyújtanak:

- Serényi Iván, Belkereskedelmi Minisztérium, telefon: 185-359.
- Gergely Gábor, NIM IGUSZI, telefon: 350-516.

SZVT FIATALOK BIZOTTSÁGA

Nyelvi fórum

Október 22-én, csütörtök délután 2 órai kezdettel a Nyelvi Intézet fórumot tartott a nyelvtanítással, nyelvtanulással kapcsolatban fölmerülő problémák megvitatására.

A megjelentek között több volt a tanár, mint a hallgató.

Először Kollarik Amália, a kereskedelmi kar dékánja, válaszolt néhány, már eddig beérkezett kérdésre. Elmondta: ahhoz, hogy a nappali hallgatók igényeit a nyelvi oktatás területén teljes egészében ki lehessen elégíteni, legalább 130 főállású nyelvtanárra lenne szükség a jelenlegi 100-nál alacsonyabb létszám helyett.

Ezt követően a jelenlevő hallgatók tettek fel kérdéseket, vagy mondták el megjegyzéseiket, észrevételeiket, javaslatukat.

Újra rock and roll klub

A Közgáz klub újra megindította a rock and roll klub hétfő esti sorozatát. Felváltva játszik az Old Boys együttes, valamint Komár László és együttese. A programok hétfőn este 7 és 11 között zajlanak.

Értesítés

Október 24-től ismét indult a GyermeK Táncház szombat-ontk 3-5 óráig a Kinizsi kollégium klubjában.

Közreműködik a Jánosfi együttes és az egyetem néptáncegyüttesének tagjai.

Belépődíj 15 Ft. Mindenkit szeretettel várunk!

Népköztársasági ösztöndíjak

Pozsgay Imre miniszter elvtárs az 1981-82-es tanévre az alábbi hallgatók részére adományozott Népköztársasági tanulmányi ösztöndíjat: Kovács Károly, Bába Ágnes, Urbán László, Nádházi Ágnes, Lukács János, Tóth Tamás, Veit József, Winkler Gábor, Kovács Mária, Galambos Judit, Muráth Magdolna, Székely István, Török Hilda, Gacsályi Éva, Balogh László, Póka Mária, Karbuczky Imre, Ladányi Éva, Bella Marietta, Miske Margit, Horvai András, Gyarmati Irén, Pál-Szabó Klára, Thierry Henriette, Hegedüs Judit, Sáfárné Csanádi Irén, Vass Marianna, Szabó Gábor Ákos, Feldbauer Károly, Kovács Mária Éva, Lovász Mária, Kácsor József.

Gratulálunk a kitüntetésekhez!

ROZSAHIDISZ
A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKOVNE HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093. Budapest IX., Dimitrov tér 3.
Telefon: 171-518
Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: TILL IMRE
igazgató Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: CSÜNDÉS ZOLTÁN
vezérigazgató

B. Kiss Tamás

Versország fölfedezése

Nem elég a száj szabadsága

Csordás Gábor: A nevelő nevelése (Kozmosz, 1980)

A vagy a fiatal költők fejlődésének típusa. Az első kötetig, harminceves korig. A stációk. Főbb pontok, melyekben találkozik egy korosztály (visszatesen), s egy szemléletmód (függőlegesen).

Az indítást: főbélrök a bányászcsalád képes újsgót szótágot mienk egy szék a szelon és a kulturális monopol. S a szociális-morális indítást fölé kerekedve, kitaró tanulás árán (ez az ember életében általában céltudatos, szándékos és többnyire munka jellegű; a tanulás eredményeképpen az ember többre, másra is képessé válik, mint ami korábban teltt tőle, ezáltal munkaképessége is fejlődik) belátja: bár alkatod s neveltetésed legyőzted: nem nyertél világot házat hazát hitet Belátja: életünk másé az egy igaz rendszer medréből kétfelől kicsap. Szabadságunkban volnánk tehetetlen? — kérdi. Hogy lehet, hogy majdnem minden igazság birtokában a legyőzöttek isteneit imádjuk? Csak nem az a történelmi szükségszerűség következett be, hogy járatlanná taposva járt utat... ime hatalmunk kiszorult belőlünk? Így van-e? Meg lehet állapítani, hiszen ha taposuk tudja a tarló nem gazda lép itt csak a bérlő. Vigyázzunk, mondja, ország rohad el nem grófság!

Sebaj, múltat feledni velő s kaviár. Két háborút meg ami velejár. Nem elég? Nem elég a fogaskerekék testvérisége midőn egymásba marnak a kufárok egyenlősége az igazakkal s a száj szabadsága!

Mi hát a teendő? A világot meg kell változtatni! Harcos vagy foglajl ház hazát légy szabadító és szabad roncsol hülyit a tetlen eszme —, mondom magamnak s harci vágyam gyalogbetyár Bolíviában. Bizon, remény: visszatérzs a világba, egyik elszében Kierkegaard, másik zsebében Che Guevara.

Bizon, de olvastam Allende beszédeit politikai vitakörbe jártam rajzoltam krétacsillagot házam, asztalom megosztottam begyűjtve a megölt harcosok fényképeit Jara utolsó dala polcomon az idegen megváltás erekléyi — a vállonverték hálás vigyóra arcomon.

És a vállonverték után? Ha még mindig nem elég? Most végződik a negyedszázad (a századé s a szerzőé), csókot dob Guevara géppisztolyának gazdag kérők ágyába bújnak szerelmekink a győztes forradalmak.

A manipuláció és az önmanipuláció negyedszázada után csecsemőt fűrészünk temetjük anyánkat oda harapunk pépekkel táplálnak utcán nem beszélünk zárjuk a kertkaput vesénket leverték a párizsi zsaruk. Az önmanipulációnak vége, hiszen ki házat rak maholnap háziúr lesz szőlőmetszés tapétagond nyomasztja.

A tapétagondok nyomasztása közben pedig már lehetetlen, s furcsamód, egyszerűsmind tilos a tigris és a sólyom tilos kezdődnöm, folytatódnom tilos a kéreg a moha nem nőttem oda sehova tilos az egyszerű beszéd a szintaxist düh veti szét tilos a mives gondolat híd mely a víznek tart utat.